

V každé obci odebírejte krejcarový časopis katolických zemědělců

Venkovan.

Vychází každý čtvrtek za redakce rolníka Jos. Adámka z Vojtěchova. Na „Venkovana“ předplácí se: Aby mohlo na venku býti číslo za 1 kr. (2 hal.) zasílá se poštou pod jednou adresou nejméně 10 výtisků. (Tedy 10 výtisků na 1/2 roku 5 K 20 h., na rok K 10 40.) Při zaslance menšího počtu výtisků předplácí se 1 výtisk ročně 2 K 8 hal.

Administrace „VENKOVANA“ v Praze II. Opatovická ul. 4.

Dopíše si o číslo na ukázkou. V každé obci budiž „Venkovan“.

Selský List,

orgán „Sdružení českých katolických zemědělců v království českém“. Vychází každý čtvrtek. Předplácí se na půl roku 3 K, na celý rok 6 korun. Odběratelé mají nárok na bezplatnou právní, zvěrolékařskou a hospodářskou poradu. Každých 14 dnů příloha „Selská Omladina“. Redakce a administrace „Selského Listu“ v Praze-II. Pštrossova ulice č. 200., kamž dopíše si o číslo na ukázkou zdarma. Kdo nemůže odbírat sám, najdi si společníka.

Každý venkovan, ať rolník, domkář, chalupník, živnostník, kněz či úředník budiž členem „Sdružení českých katolických zemědělců pro král. české“ v Praze. Člen platí 1 K, člen příspěvku ročně, dostává však zdarma měsíčník „Selská Stráž“. Přihlášky členů a příspěvky přijímá Sekretariát Sdružení českých katol. zemědělců v Praze II. Opatovická ul. 4.

KNIHOVNIČKA „VENKOVANA“ ČÍSLO 2.

== DRUHÝ ==

sjezd svatohorský

katolického rolnictva českého

NA SV. HOŘE

o svatodušních svátcích r. 1908.

Vydalo nákladem svým vydavatelstvo „Venkovana“ v Praze-II., Opatovická ul. č. 4.

Cena 20 h., poštou 25 h.

V PRAZE 1908.

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna.

Nekupujte jiný kalendář --
na r. 1909 než

VENKOVAN,

který letos v srpnu vydá
„Sdružení českých katolických zemědělců v král. Českém“
v Praze.

Kalendář bude objemný, s řadou obrázků, povídek od nejlepších českých spisovatelů a rolníků, praktickými pokyny pro domácnost, hospodářství a j. Cena 1 kor., při větších objednávkách slevy. — Kalendář náš „VENKOVAN“ svým obsahem, svou lácí a praktičností předčí všechny kalendáře. Již ode dneška si umíte: Nekoupím si na rok 1909 jiného kalendáře, než náš rolnický kalendář „VENKOVAN“. — Objednávky již dnes přijímá „Sekretariát Sdružení českých katolických zemědělců v Praze-II., Opatovická ulice 4.“ Z jednotlivých obel objednávejte hromadně.

„**Nový Věk**“ Neodvislý kulturní týdeník katolický. Vydává a rediguje JUDr. Jos. Myslivec. Předplácí se: na celý rok 10 K, na půl roku 5 K, na čtvrt roku K 2.50. Jednotlivá čísla po 20 hal. Redakce a administrace „Nového Věku“ Praha-Libeň, č. p. 444-VIII. Doporučujeme.

„**Jitřenka**“ Časopis hájící zájmy československých žen katolických, vychází každou středu. Předplácí se: Celoročně 3 K; zasílají-li se aspoň 3 výtisky pod jednou páskou, účtuje se číslo za 4 hal. V trafikách a prodejnách jednotlivé číslo za 4 hal. Na 10 výtisků jedenáct zdarma. Redakce, administrace a expedice „Jitřenky“ ve Vršovcích u Prahy, Barákova ulice číslo 330. Redaktorka: Františka Jakubcová. Doporučujeme vše.

Knihovnička „VENKOVANA“ č. 2.

DRUHÝ
sjezd svatohorský
katolického
rolnictva českého

o svatodušních svátcích r. 1908.

Vydalo nákladem svým vydavatelstvo „VENKOVANA“
v Praze-II. Opatovická ul. č. 4.

Cena 20 h., poštou 25 h.

Sdružení v. ml. v Dolní Dobrušce

V PRAZE 1908.

— Cyrillo-Methodějská knihtiskárna. —

Slavnostní dni katolického rolnictva českého.

Svatodušní svátky letošní (1908) zůstanou zapísány v srdcích tisíců našeho lidu venkovského a v dějinách hnutí našeho písmem nesmazatelným. Kdo byl tak šťastným, že se v dny jejich účastnil slavností katolického rolnictva českého na úpatí Sv. Hory u Příbrami pořádaných, ten nikdy nezapomene na radostný dojem a nadšení, které si odtamtud odnesl. Věru, nebylo šťastnější myšlenky, než jako té, uspořádati druhý sjezd katolického rolnictva v Příbrami a spojití jej se slavnostní valnou hromadou »Sdružení českých katolických zemědělců v král. českém«.

Tam, kde položeny v červenci 1904, tedy ani ne před čtyřmi roky základy k našemu hnutí, odkud tehda lid náš roznesl si nadšení a svatý zápal, zahájiti boj nejen za hospodářské povznesení své i vlasti, ale i za svatý odkaz a dědictví otců našich, za víru katolickou a vznešené zásady učení Kristova, na úpatí Svaté Hory u Příbrami sešly se v dny ty tisíce a tisíce lidu ven-

kovského, mužů i žen, jinochů i dívek selských, kteří nelitovali ni námahy, ni oběti a připutovali z blízka i daleka v zástupech nepřehlédných, aby přehlédli dosavadní práci svoji, jakož i načerpali nových sil a nadšení k zápasům, bojům a pracím je ještě čekajícím. Sobotní vlaky dopolední i odpolední přivázely spousty účastníků se všech stran, nemluvě ani o tom, že po celý den přicházely procesí poutníků.

Účastníci byli ze všech krajův a koutů vlasti naší: z Pošumaví, ze západu Čech, od východu, od hranic pruských, tak i z vysočiny českomoravské. Zvláštního milého lesku dodala slavnostem přítomnost řady poslanců našich, zejména hostů z Moravy, odkud od posvátného Velehradu z Kunovic zavítali na Sv. Horu dvě děvče selské a dva jinoši rolničtí, všichni v malebných národních krojích slováckých, kteří vzbuzovali všeobecný zájem.

Jak valná hromada Sdružení českých katolických zemědělců pro království české, tak i sjezd katolického rolnictva sám měl krásný, klidný, nerušený průběh, vyjímaje ovšem bouřlivou scénu při zahájení tábora »Na střelnici«, od houfu sociálních demokratů způsobenou, o níž na jiném místě píšeme.

Valná hromada v sále „Na střelnici“.

Valná hromada Sdružení českých katolických zemědělců zahájena byla v sobotu 6. června t. r. v sále »Na střelnici« v Příbrami u přítomnosti 1500 delegátů. Přítomni byli mimo jiných 48 ští poslanci: Dr. Josef Myslivec z Prahy, Jos. Prokop z Jaseně, Milo Záruba z Jiřic, zemský poslanec Josef Šamalík z Ostrova na Moravě, zástupce městské rady v Příbrami pan purkmistr Mixa, zástupce výkonného výboru katolické strany lidu dr. Gustav Mazanec z Prahy, za Všeodborové sdružení křesťanského dělnictva sekretář Vesecký z Kladna, za diecesní komitě českobudějovické tajemník Vedral a redaktor V. Bol. Pavlík z Českých Budějovic, vsdp. děkan Hrdlička a dp. kaplan Svoboda z Příbrami, za místní katolickou organizaci příbramskou horník pan Čeněk Havelka a j. v.

Valnou hromadu zahájil II. jednatel Sdružení **Jan Jíří Krejčí**, rolník z Hrazan, těmito slovy:

Velectěné sbromáždění!

Jménem výboru »Sdružení českých katolických zemědělců«, poněvadž předseda není ještě přítomen, jako jednatel dovolím si zahájit dnešní valnou hromadu a uvítati její účastníky. Jsou tomu čtyři léta, co v těchto místech utvořilo se »Sdružení českých katolických zemědělců«. Tehdy jsme si slíbili, že za rok se opět sejdem, ale vlivem různých okolností, zvláště vlivem nově přibylé práce uznali jsme za vhodné, co nejučinněji rozšiřo-

vati a v pohyb uváděti ten slib, který až dnes plníme. Dnes sešli jsme se sem, kde to seménko, které bylo vrženo, bylo tak slabé jako semeno hořčičné; ale které za ten čas vzrostlo v kmen mohutný, na kterém ptáci nebeští t. j. různí naši nepřátelé usedali, ale pod mohutným jeho stínem nalézají občerstvení, příjemného ochlazení a povzbuzení přátelé naši.

Když se poohlédneme zpět na 4 léta, uvidíme plno bojů a práce, ale vidíme také svou sladkou odměnu, která právě nám do klína padá. Právě proto, že nepřátelé naši do nás bijí zbraněmi nejhroznějšími, právě v tom je vidět naši sílu. (Výborně.)

Když jsme se sešli před 4 roky, tak si nás časopisectvo ani nevšimlo. Tehdy jistý časopis prohlásil, že prý z poutníků, kteří po kolenách, po špinavých schodech do kostela lezli, že do rána povstala strana a to slovo psali s uvozovkami, ale když přišlo do boje, když zvláště účastnili jsme se voleb do zemského sněmu, tu všichni bez rozdílu stran musili se dohromady spojití, aby tu stranu v uvozovkách udolali. (Tak jest!) A zdálo se jim, že tu stranu naši zdolali; ale není tomu pravda. Ten hlas hárá v srdcích našich, on volá, on přímo křičí; a kdyby nás sebe víc ušlapovali, sebe více hnětli, co se má k životu, to se zahubiti nedá. Já dám příklad ze života hospodářského: Chodte po louce, na které tráva bujně narostla; co se stane? že ta tráva zhoustne. Tak je to u nás; čím víc snaží se nás ušlapovat, tím více rosteme a mohutníme.

Velectěné shromáždění! Já však a se mnou všichni stejně smýšlející uznáváme, že politiky se nikdo nenají a že od slova musí býti přikro-

čeno k skutkům; My musíme dostat do rukou aspoň částečně vliv takový, abychom pro práci naší hospodářskou měli obranu v zástupcích svých při sborech zákonodárných, abychom v tom případě, že by někdo neprávem sahal na naše práva, která máme, jako každá jiná politická strana, jako každé jiné pod ochranou zákona stojící sdružení pomocí svých zástupců se chrániti mohli. Jinými slovy: abychom měli někoho, kdo by se nás zastal na zemském sněmu a říšské radě. To bylo nutné dostati do rukou politickou moc. Dnes, když ji máme, přikročujeme k dalšímu bodu práce t. j. chceme pracovat na povznesení hmotném našeho stavu. A tu nás čeká opět intensivní práce. Ještě houževnatěji pustíme se v boj za hospodářská práva, za povznesení hospodářské tak jako jsme se pustili v boj pro politické a náboženské cíle. Sešli jsme se dnes, abychom se navzájem pozdravili — poznali, chuti si dodali, a abychom první kroky k tomu učinili tím, že toto Sdružení českých zemědělců, které bylo dosud spolkem jen politickým, prohloubili tím, že účinněji chceme se chopiti práce hospodářské.

Dříve než skončím, mám na srdci ještě připomenouti: Vidíte to všichni, my to cítíme, já to stále pozoruji, že jedna věc nám schází. A která věc to je? Bojovali jsme neohroženě, pracovali jsme, ale jedna věc nám schází, to je ta, že máme míti trochu více sebeváznosti. Proč my se máme stále krčiti, proč my zvláště ve shromážděních, v obci, v okresu nemáme nabýti více vlivu? Musíme usilovat, aby se nám dostali do rukou sbory samosprávné, ať již představenstva obecní nebo okresní, ať jsou to hasičské sbory

a vůbec všechny jakéhokoliv druhu korporace, ne však, abychom vznášeli tam stranické boje a třenice, nýbrž abychom vymýtili síly, které by tam býti neměly.

Velectěné shromáždění! Když uplynul rok od té loňské valné hromady, mnohý se ptá, co jsme v tom směru učinili, a tu musím říci, že jsme vykonali tuze málo. To je právě to, že se netlačíme do předu, naopak, že zůstáváme pozadu. To býti nesmí. Skromnost je krásná ctnost, ale vždy na místě není. Přísloví praví sice: sedávej panenka v koutě a budeš-li hodná, najdou tě. To se nehodí pro nás, kteří ve veřejném životě mají vystupovati. Vždyť i u té panenky dodávají se slova: máš-li peníze. A tu, pánové, musíme o sobě říci, že ty peníze nemáme a proto také v koutě nesmíme sedět. Skromnost jest krásná ctnost, ale je-li na svém místě. Musíme už říci jednou, po hanácku: me sme me! My sedláci jsme my a my se nedáme.

Velectění!

Zase je to možno, že dnes v obci a okresu, kdo nejde podle těch několika osob, že je šikanován, že jest z obce vyhazován? Bylo by to možno, kdyby všude aspoň z části toho ducha křesťanské spravedlnosti zůstalo? To je právě v tom, že se neumíme opřít; jest potřeba, abychom nebyli nesmělí. Je nutno na místě případným slušným způsobem se uplatňovati. Když to dokážeme, uplatníme tam svoje zájmy. K tomu máme schopnosti jako jiní a třeba ještě větší; máme v rukou spousty lidu, máme za sebou jeho massy, jen třeba, abychom více čilosti v našich obcích, okresích a korporacích osvědčili. Ne-

divme se, že je možno na příklad, že v obci je 8 členů strany katolických zemědělců a 4 stoupenici strany jiné a ti 4 vládou více než těch 8. Co se stává? Že takoví lidé veřejně jen figurují, ale jiní s nimi vládou. To musí přestat! Pánové! Jestliže malé síly se ničí, veliké nikdy nesjednotíme. Proto znovu napomínám, aby každý dle své možnosti ve svém kraji a obci hleděl nabýti vlivu, čině to v té myšlence, že ne pro sebe pracuje, nýbrž pro své bližní, pro svou obec, okres, pro svou milou vlast a národ český. (Dlouhotrvající potlesk.)

Mezitím dostavil se již uvítán salvou potlesku předseda Sdružení p. **Frant. Šafránek**, rolník z Dol. Města, a ujímá se hned po řeči p. Krejčího řízení valné hromady slovy:

Slavná valná hromado!

Povinností mou je nejprve, abych zde na této valné hromadě přivítal všecky co nejsrdčněji. Vítám vás, přátelé ze všech krajů českých. Chápu a cítím veliké oběti a námahy, se kterými jste skutečně dalekou cestu na tuto valnou hromadu podnikli. Ony jsou však výronem nadšení, které ve vašich duších hárá; ty oběti vaše také ale jsou důkazem, že právě zásadní náš program, který jsme na první valné hromadě zhotovili, potrvá a že nebudete se lekat žádných obtíží i v budoucnu pro něj přinést!

Jest mi milou povinností, abych přivítal zástupce král. horního města Příbrami, slovatného pána pana starostu zdejšího Mixu, že se nám té cti dostalo, aby střed náš měl v sobě muže, který stojí v čele města historicky slavného, které rok co rok utěšeně vzkvétá.

Dále povinností mou je, abych uvítal zástupce vlády, zeměpanského komisaře. Dále dva pány z městské rady. Sláva jim. (Sláva!)

Vedle těch, kteří přichvátali mezi nás z vlasti české a kteří poctili nás návštěvou jménem města Příbramě, přišli k nám bratři Moravané, kteří chtějí právě na nás viděti to nadšení, zápal, chtějí mezi námi nabýti obrazu, jak pracujeme u nás v Čechách a jak jdeme ku předu. Je zde zvlášť jako zástupce katolického rolnictva moravského přítomen slovatný pan poslanec Josef Šamalík. Také několik rolníků ze Slovácka, kteří tak ohromně dalekou cestu vykonali, aby na naši valné hromadě brali podílu. (Potlesk a nadšené »Sláva!!«)

Účelem pak této valné hromady je, aby spolek podal výkaz své celoroční práce, aby svému členstvu postavil, co v roce minulém bylo vykonáno. Po třetí letos scházíme se na va'nou hromadu, abychom kladli účet naší práce a jako loňského roku činili jsme tak s klidným svědomím, že jsme poctivě pracovali, tak i letos přicházíme před vás s tím vědomím, že i ten minulý rok nebyl pro spolek nikterak rokem pokoje a míru, nýbrž že právě naše Sdružení vydáno bylo bouřlivým bojům a zápasům. A jestli loňského roku na valné hromadě těšili jsme se úspěchem, že při volbě do říšské rady domohli jsme se sedmi mandátů, můžeme letos říci, že z volebního zápasu do zemského sněmu vyšli jsme jako vítězi; není sice zvoleno sedm poslanců jako bylo do říšské rady; byl zvolen jen jeden jediný, ale povážíme li všechny okolnosti, se kterými bylo nám počítati při volbě do zemského sněmu, musíme přiznati, že za takovýchto po-

měřů na venkově u nás vykonali jsme mnoho, takřka nad své síly. Všecko zajisté bylo proti nám spojeno a nepřátelé na našem venkově nešetřili mnohdy nejpodlejších zbraní, aby naše dobrá věc byla potlačena. Ale když uvážíme dále, že sta a sta našich stoupenců volebního práva nemělo, že oni k volebnímu osudí s hlasovacími lístky dostaviti se nemohli, že naše strana to byla, které ten kuriátní system mnoho a velmi uškodil; i tak vidíme, že cifra hlasů našim kandidátům daných praví, že jsme získali nový počet hlasů, neboť přátelé, ve všech okresích království českého dostali kandidáti naši přes 30 tisíc hlasů.

Velectění! Z toho je vidět výsledek té práce neúporné a houževnaté, který nás pobádá, abychom pracovali dále a ujišťuje, že můžeme se při příštích volbách dočkat ještě většího počtu hlasů. To můžeme také jistiti; neboť jest u nás mnoho lidí, kteří dali se k jiné straně svěsti. Se vztyčenou hlavou tedy a s vyjasněnou myslí můžeme hledět budoucnosti vstříc.

Vítám vás, přátelé, ukončuje řeč, ještě jednou co nejvřeleji a přeji si, abyste si odnesli v srdcích svých nadšení, abyste si odnesli jako apoštolové, nadšení agitátoři ve svých dědinách a tam pracovali dále ve smyslu našich zásad. (Souhlas a potlesk.)

Nyní předseda uděluje slovo hostům k přátelským pozdravům.

Bouřlivým potleskem přivítán ujmá se slova pan **Mixa**, starosta král. horního města Příbrami:

Velectění pánové!

Jest mi uloženo, abych ve jméně král. horního města Příbramě v dnešní schůzi vás uvítal.

Činí nám potěšení, že naše král. horní město jste volili za sídlo svého sjezdu.

Přeji mnoho zdaru vašemu jednání a přeji si, aby vaše usnesení stalo se také skutkem; protože český národ, pánové, nic od vlády vídeňské čekati nemůže bez jakéhosi nátlaku. My z Vídně nemůžeme se žádné spravedlnosti dočkat, proto sami musíme si pomoci. Proto vaše jednání a projevy jsou správné a prosím, aby nejednalo se jen o zemědělce, nýbrž aby v úvahu vzat byl celý český národ, neboť vede se nám všem velmi mizerně v tomto soustátí, abyste hleděli ne sobě jen, nýbrž i svému národu prospěti a ve vládu vídeňskou vždycky mnoho nedoufali. Zdravím vás srdečně a volám k vašemu jednání a konání srdečné přibramské: »Zdař Bůh!« (Bouřlivý potlesk)

K slovům p. starosty podotýká p. **Šafránek**: Prohlašuji k slovům pana starosty, že jdeme za zájmy celonárodními a zvláště je to povinností naší proto, že nestojíme na stanovisku výlučně třídního boje, my chceme, aby všechny vrstvy společnosti lidské vedle sebe harmonicky žily, aby rozbroje, které dnes mezi jednotlivci zuří, se uklidňovaly. Co se týká hájení práv našich národních, prohlašuji hrdě, že budeme vždycky první mezi těmi, kteří za ně bojují.

Na to vystoupil zemský poslanec a rolník **Josef Šamalík** z Moravy, předseda a vůdce katolického rolnictva moravského, uvítán ne-utuchajícím potleskem. Po nadšených ovacích pravil:

»Milí přátelé! Přišel jsem se na vás z Moravy podívati. Zpíváme u nás v naší národní písni: naše moravská orlice pestrá, že jest va-

šeho českého lva vždy upřímná sestra. Jistě jste tomu věřili, že jest to pravda, a že to také do opravdy beru, tož jsme přišli za vámi potěšiti se, podívati se, jak se máte, gratulovati vám, jak se držíte, a také posíliti se k tomu množství bojů, kterých musíte vy i my zakoušeti.

Přišel jsem obdivovati vás a přišel jsem také, — já se k tomu přiznávám velmi smutně, — říci, že vám i závidím. Proč?

Byl jsem zde před 4 roky, stál jsem u kolébky vašeho zemědělského sdružení katolického; měl jsem čest mluvit s různými předáky jiných politických stran, a ti, když slyšeli zprávu, že chcete zakládati sdružení katolických zemědělců, smáli se tomu, kam prý se hrabete, kde pak prý v husitských Čechách zakládati stranu klerikálních zemědělcův, a přiznám se vám, když jsem před 4 roky na Svatou Horu po prvé v životě se dostal, byl jsem překvapen ohromnou účastí, která zde byla a také byl jsem prodchnut nadšením, které tenkrát v srdcích vašich háralo.

Bylo vás tehda několik tisíc, když jste založili zde svůj stánek, své sdružení, a během krátké doby v těch husitských Čechách přivedlo se to tam, že brzo nás na Moravě, kteří jsme počali o 3 léta spíše, dohoníte. Nás, kde říkáme, že jest to Morava ne husitská, nýbrž cyrillo-methodějská. My dnes máme na 15.000 členův a vy, kteří jste o 3 léta později začali a o kterých nám řekli, kam se hrabou v husitských Čechách, nás již doháníte — máte 12.000 členů. Ba věřte, že máme strach, že už nás za 2, 3 roky přetrufnete.

Trochu vám závidím, ale na druhé straně jsem tomu rád.

Přál bych vám toho z plna srdce, abyste za 2 nebo 3 roky měli dvakrát tolik členů. Vždyť vaše postavení je hroznější a smutnější, my to cítíme a víme, že je to dnes jako za zeměpanské roboty, ta dnešní agrární roboty a sociálně demokratická roboty, a dovedeme si představit, jak se vám musilo vésti v těch bojích, o kterých jste mluvili. My jsme kousek té roboty také okusili. My jsme byli přepadeni v hlavním městě Brně, když jsme přišli na svou valnou hromadu. Celá horda najatých a opilých byla poštována proti nám, kamenovali, plili na nás atd. My, když všechno to jsme viděli, myslíme si, jak pak asi trpí a trpěli naši bratři v Čechách při říšských a zemských volbách. Proto z toho plna srdce, milí přátelé, přeji vám, aby dnešní řady vaše vzrostly třikrát tolik a utvořily baštu, o kterou by se odráželi všichni nepřátelé, kteří proti vám dnes v jednom šiku stojí. Vše, co se hlásilo k straně katolické, bylo osamoceno. My i vy stáli jsme v těch bojích proti všem. Proti nám spojili se agrárníci, lidovci, demokraté, národní socialisti, pokrokaři, všechny ty strany, které mezi sebou se perou a rvou a kteří pak malují si na ostuzování obrázky, jako u nás to bylo, že páni kandidáti socialističtí a lidovci malovali jeden druhého a vyvěšovali po záchodech a zdech. Tak se i stalo, že sociálně-demokratický list „Rašple“, chtěje vysvětliti vývoj strany agrární, znázornil, že agrárník povstal z roztrhané zadnice. (Ten samý list za hrozného smíchu ukazuje.) Ty všechny strany, když přišly k volbám, jakmile přišly do boje proti katolíkům, všechny se srazily proti nám. Nařklí jste, že jste vydobyli pouze jeden mandát, ale my se divíme, že

i ten jste dostali za takových poměrů, jaké jsou zde. Když uvážíme, že ty strany byly podporovány se všech ostatních stran i zástupcem c. k. ministerstva, pak se nedivte, že vy, kteří jste považováni byli za vyvrhele a psance, že jste dobyli při říšských volbách 7 a při zemských 1 mandát. Milí přátelé! To vám může býti posilou, že když v první srážce dobyli jste vítězství a v jiných okresích slušného úspěchu, to bude zárukou a jistotou, že když budete stále postupovati jako až dosud, že v příštích bojích zvítězíte a prorazíte všude tam, kde síly napnete, když od nynějška budete soustavně pracovati.

Milí přátelé! Přál bych vám srdečně, aby o příštích bojích vyšel vám ve vašich větších Čechách při volebním osudí aspoň takový počet poslanců, jako u nás v zemském sněmu — 24. Není to nemožné, jen se držte, uvidíte, že to půjde.

Dnes přijměte ode mě výraz nejsrdečnějšího pozdravu, od nás katolických zemědělců moravských i ode všech tisíců rolníkův a rolnic, které dnes neohroženě stojí pod kaceřovaným praporem, zakotveným na posvátném Velehradě, na němž se stkví jednak naše heslo selské, heslo i vaše: kříž a pluh a na druhé straně vyznání i prosba naše: dědictví otců zachovej nám, Pane!

Přijměte, drazí přátelé, toto ujištění s tím vědomím, že za to, co mluvíme, také stojíme, přijměte s tím ujištěním, že my, pokud bude možno, se budeme navzájem podporovati, povzbuzovati a posilovati. Neboť tím potvrdíme to, čím jsem začal, že totiž naše moravská orlice pestrá nejen že je, nýbrž že také bude vždy

i v těch nejhorších bojích vašeho českého lva nejpřímnější sestra.

Předseda **Safránek** navazuje na slova p. posl. Šamalíka a praví:

»Přátelé, dnes se mnoho mluví o otázce agrární, o hnutí agrárním. My jsme agrárníci v pravém slova smyslu, protože my brániti chceme své statky hmotné proti všem, kteří nám je vyrvati chtějí. Poněvadž dnes jsme přikováni okovy k tomu centralistickému vídeňskému parlamentu, tu je povinností naší, abychom hledali zastání u jiných slovanských národů spojením takovým, kterým by nám pomáhali hájiti naše práva kulturní a hospodářská. Tato otázka zdá se býti otázkou budoucnosti, ale já myslím, že nebude tak daleko k jejímu uskutečnění.

A proto na vyzvání p. poslance Šamalíka, jménem vás a jménem českých katolických zemědělců slibuji a prohlašuji, že my Čechové zůstaneme věrnými bratry Moravanů a že jako Moravané v nemnohém byli nám učiteli, a že ta práce, bude-li se dít ve svornosti, bude korunována úspěchem a zdarem.

Selský synek p. **Fornusek** z Kunovic od Velehradu pozdravuje valnou hromadu jménem moravské selské omladiny:

»Přicházím z těch míst, které mnohý z vás na posvátném Velehradě navštívil a vyřizují srdečný pozdrav jménem našeho Slovácka a jménem katolické omladiny na Moravě. Pozdravuji vás ještě jednou a volám: »Zdař Bůh!«

Dále se přihlásil k pozdravu vsdp. děkan **Hrdlička** z Příbrami. Pravil:

»Drazí přátelé!

Tyto sně naše městské střelnice viděly již

po třetí valnou schůzi mužů katolíků upřímných, z přesvědčení. První velikou schůzí byl katolický sjezd první v Čechách ve dnech 9. a 10. září 1895. Tehdy tyto sně nestačily pojmuti tisíce horlivých nadšenců pro víru a vlast. Na tomto místě, drazí přátelé, při sjezdě katolíků padlo slovo, že není potřeba tvořiti zvláštní katolickou stranu a bylo to uznáno a přijato. Za 9 let však v těchže místech sešli se mužové opravdoví, kteří řekli, že potřeba je, utvořiti katolickou stranu. A tato nová strana, která zde našla na úpatí Sv. Hory kolébku svoji, tato strana pracovala a pracuje, čest jí vzdávám za tu práci, protože je trpká. Ještě jednou vám, přátelé, přeji hojného zdaru a vítám vás jménem všeho kněžstva katolíků českých.

Dále přihlášen k pozdravu JUDr. **Josef Myslivec**, říšský poslanec z Prahy. Pravil:

»Velectění přátelé! Já vyřizují pozdrav jménem voličů svých na Poličsku, kteří mne o to nedávno na schůzi tam konané požádali.

Přihlásil jsem se ke slovu, abych zde i jménem katolických poslanců také promluvil několik slov.

Velectění přátelé! Před 4 roky zde v Příbrami na Svaté Hoře založeno Sdružení českých katolických zemědělců. Mluvil jsem za několik neděl po utvoření toho Sdružení s jedním studentem v Praze, stoupencem Masaryka, a ten povídá: »Co jste to tam dělali, zpívali prý jste písničky, modlili se růžence a pak zakládali stranu.«?

Byli jsme tak zneuznáváni. Kde pak by to bylo možno, po všech aférách, co se mezi katolíky udály, aby se mohla utvářeti katolická strana.

Když dívám se dnes po 4 letech na činnost Sdružení českých katolických zemědělců a když zvláště si vezmu nápadné cifry z minulého roku, které se ukázaly ve volbách, když podívám se na statistiku volebního výsledku, a vidím, že katoličtí čeští zemědělci jako kandidáti katolické strany dovedli shromáždit 82.000 hlasů, třetí to největší počet odevzdaných hlasů, že tedy procentuálně naše hlasy štopuly, pak musím říci: Sdružení toto vykonalo dílo přímo zázračné. Kdo by se byl domníval, že katolíci ještě někdy povstanou? Vždyť to byla, jak říšský poslanec dr. Soukup na sjezdě loňského roku se vyslovil, taková kanálie.

Ten český katolický lid povstává, promlouvá při volbě do říšské rady svými 82.000 hlasy odevzdanými pro kandidáty katolické. Co toho bylo příčinou, že jsme se tak vzmohli za krátký čas? Ustavičné kopání nás katolíků; každý takový nedostudovaný kluk, který sedí v redakci pokrokařských listů, myslil, že má na to patent nadávat katolíkům.

Však víte, kterak jsme byli tupeni ode všech politických stran.

Byli jsme považováni jako český národ za minderwärtig, jak říkají Němci. Ale vždyť jsme dokázali, že jsme a že máme naději býti silnou politickou stranou. Oni však psali proto opačně: Řekli, že největší hanbou českého národa, nejsmutnějším zjevem při volbách že jest, že bylo zvoleno 7 katolických českých poslanců — prý takových černých havranů. Velectění přátelé! Teď to šlo znova, dřive nás kopali. Co tady s těmi klerikálními zbytky máme dělat?

Klerikálové mají privilegované postavení

v rukou, mají zvláštní manželství, náboženství ve škole, oni jsou ještě chráněni paragrafy státního zákona, to musí všechno pryč!

Začali Bartoškové, Masarykové bičovati do těch věcí, které nám jsou dosud památné a na které si sáhnouti nedáme, ani kopati.

My jsme se vzbopili a výsledek byl úspěch našeho loňského roku při volbách do říšské rady a úspěch náš při letošních volbách zemských. Až nám dají nový volební řád do zemských sněmů, uvidíme, kolik nás tam přijde! Ale přes to shromážděno hlasů našich počet přímo obrovský, 17% všech odevzdaných hlasů. To je číslo imposantní, i největší nepřátelské listy psaly, že jsme vlastně zvítězili, že to vítězství naše nebylo jen tak nepatrné. Tedy, velectění, výsledek toho kopání, té persekuce, štvání proti nám bylo vítězství naše a teď nás každý bije a kopá znova. Jen se podívejte po našem veřejném životě. Já vám přímo řeknu: katoličtí lidé, příslušníci katolické strany byli považováni jako prašivé ovce. To nejen lidé, ale tím způsobem i veřejní činitelé jednají. Kopají do nás; vražditi může se už dnes beztrestně katolický lid. V Hrdějicích zabil příslušník jiné politické strany příslušníka strany naší a byl za to porotou prohlášen nevinným. Když se někdo přizná: »Já ho zabil« a že nebyl opilý, že vypije tolik a tolik a porota řekne on je nevinný, musíme spatřovat v tom něco jiného, než že chtěli tu zachovat jeho a jeho rodinu. To je korrupce, tak si poroty nesmí počínat a kdyby: mohli bychom se připravit na to, že když katolík český přijde snad pro nějakou urážku na cti spáchanou tiskem před soud, že ho takový soud porotní na půl roku od-

soudí, ale když je agrárník, že bude uznán nevinným beránkem. To není ojedinělý zjev! Proti tomu se musíme opřít!

Velectění přátelé!

Pohledme jinam. Já jsem od loňských voleb říšských intervenoval asi ve 25 případech. Byl v nich proháněn náš lid. Jeden soc. demokrat vynadal katolickým rolníkům, že jsou zloději, a oni mu něco řekli. On je udal. Ti lidé byli vlikáni 3-, 4- až 5krát před soud a na konec musilo se uznat, že jsou nevinní. Čtete, zdali příslušníci jiné strany jsou tak stíháni a pronásledováni, zkrátka a dobře, u nás blíží se persekuce, pronásledování onomu, jaké bylo v prvních dobách křesťanství. Však katolický lid nenechá si to líbiti, a proto ať se všechno zapřáhne do sluzeb židovských loží, ať postaví se učitelstvo, mnozí soudcové a úředníci, ten katolický lid se přece nedá ubít. Já uzavírám z toho, že, když jsme byli kopáni, jsme rostli, takže nyní, když jsme opět kopáni, doufejme, že nám to kopání také prospěje. My máme naději, že v tom týráni porosteme, tak jako rostli křesťané v prvních dobách, čím více je mučili. Předhazovali je v arénách, upalovali je při slavnostech jako pochodně, tím však jen rostl zástup příslušníků Kristových. Čím více budou nás bít, tím více porosteme; a my přece na konec zvítězíme. (Burácející potlesk.)

K pozdravu dále přihlášen: říšský poslanec **Jos. Prokop**, rolník z Jasené.

Velectění!

Dostalo se mi milého úkolu, abych vás pozdravil jménem svých kolegů říšských poslanců. Reaguji několika slovy na výrok jednoho z po-

sluchačů, abychom my poslanci také se starali a pracovali. Já se přiznávám, snad se bude zdát ta naše taktika v parlamentu ne úplně správná. Než my, kteří vidíme tu politiku z blízka, kteří vidíme, že by to mělo následky, že ty neúspěchy české politiky by se sváděly jen na nás katolické poslance, tak, jak se stává, proto musíme z několika důvodů plouti s proudem. Nesmíme trhat tak zv. národní jednotu. Vstoupili jsme do Národního klubu, a tu, pokud nebudeme míti příčiny, což ovšem snad na sebe nedá dlouho čekat, nemůžeme ho strhat, ale buďte ujištěni, že neděláme to snad ze zvláštního osobního zisku, nýbrž že tak činíme jen, chcíce prospěti naší dobré katolické české věci. Je divno, že sloužíme té vládě která v každém způsobu, jak dobře známo, nás speciálně katolíky ve všech možných směrech potírá, ale my doufáme, že ty časy také přejdou a ten obrat snad asi na sebe dlouho čekat nedá. Jakým způsobem vlastně již dnes veřejně proti nám se bojuje, každý při minulých volbách mohl viděti. Poukazuji jen na leták: »Odkryté cíle klerikálů«, kde téměř každé slovo, které proti nám uvádějí, bylo lživé. Ale i v listech o naší činnosti na říšské radě uvádějí hollou lež. Tak na příklad, že jsme chtěli zmařiti návrh Udržalův o melioračním fondu. My jsme se naň podepsali a já se tomu divím, že ta strana, která se chce nazývat seriosní, čtenářům svým to předkládá.

Jiný příklad: řeč kol. Václava Myslivce, který přímo hřměl proti kartelům, ta řeč se překroutila, že on mluvil pro kartely. To dělá strana, již vůdcem je ministr pan Prášek, který uzavřel t. zv. obchodní smlouvu se Srbskem, kterou jsme

my zemědělci postiženi. O tom se však nemluví. Budte ujisti, že katolický klub podle nejlepšího svědomí a vědomí bude pracovat a že my proti té vládě, která nemíní své sliby splnit, jako jeden muž se postavíme. Přijměte ještě jednou srdečné: Zdař Bůh! (Zdař Bůh!)

Další pozdrav pronáší: **JUDr. Mazanec Gustav**, úředník finanční prokuratury z Prahy.

V e l e c t ě n ě s h r o m á ž d ě n í !

Bylo mi uloženo jménem výkonného výboru strany lidu katolického toto vaše shromáždění pozdraviti. Činím tak s velikou radostí a nadšením, protože vidím, že zde jest shromážděna naše armáda, která jde od vítězství k vítězství. Je dnes potřeba, abychom se skutečně srazili v jednu silnou neohroženou armádu nadšených vojáků, a na co zvláště důraz kladu, věrných. Máme dnes v Rakousku v očekávání kulturní boj. Je vidět, z jakých maličkých příčin může býti vyvolán. Když takový universitní profesor se dopustil urážky katolické církve, dnes vyvolá v Rakousku největší rozvraty a k vůli němu jest alarmováno všecko proti katolíkům. V takové situaci dnes jsme v Rakousku; a tu je potřeba, abychom se co nejpevněji srazili, abychom řekli, že chceme, aby se katolíkům také zachovala svoboda, abychom měli my také něco a nejen lidé, kteří na katolické náboženství útočí. Vzpomínám na případ, který se udál před několika měsíci v Plzni. Když redaktor »Volné Myšlenky« dr. Bartošek na kongressu volných myslitelů prohlásil, že osoba Kristova je legendární, toho použil náš příslušník, dp převor Mayer a prohlásil, že pán, který takovým způsobem dovolí si o zakladateli církve

se vysloviti, nemůže činiti nároku na vzdělaného člověka. Pan doktor žaloval a první i druhá instance uznala, že Kristus je osobou historickou. Přejí ještě jednou, pánové, abyste vždy vystupovali proti všem nepřátelům jako jedna armáda a té armádě provolávám srdečné »Zdař Bůh!«

Předseda **Šafránek** k řeči p. dra. Mazance připomíná:

»Jsme stranou všenárodní. My sdružujeme všechny stavy; v tom vidíme sílu našeho politického sdružení. Jak dělník tak dělnice, živnostníci, intelligence, všecko může býti hospodářsky organisováno po katolicku. Na těchto základech je naše strana vybudována. My nehlásáme žádný třídní boj, nýbrž spravedlnost a právo a to také budeme hájiti.«

Za křesťanské dělnictvo pronáší pozdrav **J. Vesecký**, sekretář z Kladna:

»Již mnoho pozdravů proneseno a mnohá přání vyslovena; nechci mnoho říci, než že přicházím jménem křesťanského dělnictva, sdruženého ve »Sdružení všeodborovém«, abych vyslovil mužům práce, lidem obětavým srdečný pozdrav křesťanského dělnictva. Pan purkmistr Mixa uvedl, že od vlády nemůžeme se stanoviska národního ničeho očekávati, ale já ještě dodávám, že nemůžeme ničeho dobrého očekávati ani se stanoviska hospodářského. Vláda o nás ví, jen když peníze potřebuje, ale když my něco potřebujeme, tu na nás kapsy vystrkuje a ukazuje, že jsou prázdné. Že máme sílu, moc, o tom jsme se přesvědčili, víme též, že nás tíží finanční bol — židovský, třeba i nežidovský kapitál. Proto náš povinností jest, abychom bez rozdílu, ať jsme Petrovi či Pavlovi, společně se organisovali do

boje pro svůj stav, víru a práva naše! (Bouřlivý potlesk.)

Předseda Fr. Šafránek zahajuje po pozdravech jednání a uděluje slovo jednateři Sdružení posl. **Milonu Zárubovi**, jenž předčítá a podává zprávu jednatelskou za uplynulý rok, v níž zmiňuje se o těžkých bojích, které nám bylo letos při zemských volbách podniknouti, jakož i persekuci a pronásledování našinců po říšských volbách loňských. Současně podává obšírnou zprávu pokladní i revisorů účtů, načež zprávy jeho jednomyslně schváleny.

Vdp. farář **Prokop Holý** z Janovic referuje o nutném doplnění naší další činnosti: Je totiž potřeba vedle práce politické věnovati se i drobné práci hospodářské, kterou naše Sdružení jako spolek dosud konati nemůže, a tu je nutno buď v tomto směru stanovy našeho Sdružení změnití či založiti nový zemský spolek nepolitický, který by si obral úkolem hospodářsky povznášeti š roké vrstvy lidu venkovského pořádáním schůzí a přednášek oboru hospodářského, pořádáním sjezdův a hospodářských výstav, opatrováním a sprostředkováním pro své členy koupí hospodářských strojův a potřeb, sprostředkováním prodeje hospodářských a zemědělských výrobků svých členů, pečováním o zvelebení hospodářského zvířectva i drůbeže, znaleckým zkoušením hospodářských semen a hnojiv umělých, pojišťováním při pádu dobytka, pečováním o mravní i hmotné povznesení čeledi a j. v.

Po debatě o tomto bodu, kteréž se účastnili: posl. Šamalik, vdpp. farář Holý z Janovic, Bartovský z Citova, katecheta Diviš z Rakovníka, rolník Krejčí, Adámek a Ša-

fránek, usneseno jednomyslně ponechati dosavadní stanovy Sdružení jak stávají, pro úkoly politické, pro uvedené úkoly hospodářské pak založiti hned nový zemský spolek nepolitický, hospodářský, který bude zakládati v obcích skupiny a odbočky, jakož i odbory mládeže a žen a přijímati za členy nejen osoby fysické, ale i právní (spolky, korporace pod.).

Po té vykonány volby výboru Sdružení, náhradníkův i revisorův účtů, za něž zvoleni dosavadní funkcionáři Sdružení, a když pak volných návrhů nebylo, ukončil předseda Šafránek slavnostní valnou hromadu tuto vřelým doslovem, v němž projevil naději, že členové naši s tím větším úsilím budou pracovati k rozkvětu a hospodářskému povznesení jak hnutí, tak i lidu našeho.

Pořad slavností druhého dne.

Průvod mužů a žen na Sv. Horu.

Hold Panně Marii.

Ráno o Hod Boží svatodušní 7. června t. r. před 8. hodinou seřadily se zástupy účastníků před hostincem »U Hendrychů«, v Příbrami, odkudž měl vyjít průvod selský na Sv. Horu.

Kolem půl 9. hodiny dopol. zahájen byl průvod, v jehož čele nesen odznak víry naš, kříž, účastníci (v počtu 2000 osob) v čtyřstupu seřadění tvořili dlouhý řetěz, který vzbuzoval po ulicích příbramských veliký rozruch. Všude stáli obyvatelé před domy a na ulicích a obdivovali se, odkud vzalo se tu tak veliké »procesí«, zde hned tak nevidané.

O rozsahu průvodu možno si učiniti přibližný přehled tím, že na př. konec průvodu byl ještě daleko v ulici, odkud vyšel, když již počátek průvodu byl v Pražské ulici. Nejmalebnější byl průvod, když rozvinut pohyboval se přes hlavní náměstí příbramské. Kolem 9. hod. dorazil průvod za zpěvu písní mariánských na Sv. Horu, kde na prostranství před klášterem očekávalo jej tamní veledůstojné duchovenstvo v čele s vdp. rektorem Bendou.

Veliký počet účastníků očekával již na sv. Hoře. Účastníci ti vykonávali tam již od 5. hod. ranní pobožnosti a svatou zpověď. Když dospěl průvod na posvátné nádvoří svatohorské, byvši spojen s účastníky tam se již nacházejícími a co chvíli doplňován ještě nově přicházejícími poutníky průvody, dovršil průvod počtu desetitisícového. Na nádvoří svatohorské byl v té chvíli pohled uchvacující . . .

Když průvod se seřadil do půlkruhu, ujal se slova druhý jednatel Sdružení rolník **Jan Krejčí** z Hrazan a v delší krásné, pěkně přednesené řeči poprosil veledůstojné duchovenstvo svatohorské, aby jménem Matky Boží na posvátné půdě svatohorské udělilo účastníkům požehnání.

Vdp. rektor **Jannů** v odpověď ujal se slova a vyslovil své radostné vzrušení a potěšení nad tím, že katolický lid selský v takovém počtu dostavil se na posvátnou Svatou Horu, aby nejen porokoval o trudném postavení svém, ale i manifestoval své náboženské přesvědčení, načež udělil účastníkům své požehnání. Za hlaholu zvonů a hluku trub zvedl se zástup a vešel na posvátná místa svatohorská, před oltář Rodičky Boží, kdež I. jednatel našeho Sdružení vdp. farář a říšský poslanec P. **Milo Záruba** z Jiřic za četné assistence sloužil slavnostní mši svatou. Po této ujal se pak slova na kazatelně vdp. P. **Modestus Voňavka**, řeholník z Čes. Budějovic, aby pronesl

slavnostní kázání

v němž slovy nadšenými a radostně vzrušenými ukazoval na to, jak český sedlák vždy byl to, jenž hrdě hájil statky své hmotné, duševní, ná-

rodní, a jak český sedlák to opět bude, který vzdor všem útokům a nástrahám nejdražší statky otecké, víru i půdu svoji zachová a neztenčenou svým dětem v zájmu církve, národa i rodiny odevzdá. Mimo jiné pravil:

»Draží čeští katoličtí rolníci!

Ač s bázní člověka, přece s radostí kněze a pýchou katolického Čecha stoupám na toto místo, které mi skýtá čest, mluviti k bratřím rodem, jazykem a vírou.

Vím to, že dnešní den, který sám mluvím nadšeně, nadšených potřebuje úst, která by řekla vše, co řečeno býti má — proto se bojím; vím však že dnešní den jest onen, o němž platí slova: »Haec dies, quam fecit Dominus« — den, na nějž čekalo tisíce srdcí, milujících svou víru a svoji vlast — proto s radostí vystupuji — a konečně s pýchou katolického Čecha přicházím zvolat pod širým, luzným českým krajem, že katoličtí čeští rolníci jsou ještě silni tak, aby mohli veřejně, mužně a s nadšením volati s Hory Svaté do údolí až daleko — daleko, kde Labe v posled kraje ráje Čech líbá a kde Vltava v tichu vody sbírá, i kde Ohře šumně zpívá své písně, a k východu — až k hrobu velikého průkopníka biskupa: »Jsme tu dědici lánův, ale dědici povinností otců, zdědili jsme otcovská práva, budeme chrániti otcovskou víru — vírou naší víra katolická, k níž se známe, milujeme a která slíbá nás, když v potu brázdíme roli a sejeme v mozolu práce zrna ku žni!«

»Základové jeho na horách svatých!« Český národ přišel ve svých synech, aby řekl celému světu, že základy jeho výše stojí nad vlnami bouřné veřejnosti, aby ukázal, že základové jeho

stojí na horách pravdy, již věkovitá hlásá církev jménem Boha. Nezdolné hory pravdy jsou naše základy — to mluví dnešní den. A proto s radostí a pýchou může dnes uprati Čech svůj zrak k Sv. Hoře, kde český rolník klečí před trůnem zázračné Boží Matěře a přísahá věnost otecké víře a otecké vlasti!

V den veliký seslání Ducha sv. stojí před tváří Boha svého voj připravený — prostý rodem, veliký však láskou — jako voj apoštolů — a volá: »Veni sancte Spiritus!« Přijď Duše sv., osvět' mysl svých věrných, posvět' zbraně svých vojů, zbraně pravdy a lásky!

Základy našeho katolického hnutí na horách svatých — na horách světla neklamné pravdy!

Mám li krátce říci obsah dne — dími:

Dnešek platí přehlídce minulosti, posile přítomnosti a naději budoucnosti. (Nyní dp. kazatel thema toto rozebral tak dojemně, že nebylo posluchače, který by neměl oka zaslezeného.) Na konec kázání pravil:

»Jdeme novým bojům vstříc — Bůh je s námi! Proto končím prostou — a jinak nelze, vždyť český rolník jinak ani s Bohem nemluví — prosbou k Matce Páně: »Čtyři léta tomu, Matko! Stál zde hlouček, dnes zde stojí celý národ! Matko, pomáhala jsi hloučku, podporuj dále celé voje! My jsme Tvoji, Matičko, zůstaň Ty zase Paní, Královnou a Matkou! K Tobě poneseš svá přání, Tobě ukážeme své boly a rány — pomáhej!

Věz, že Tě máme rádi. V Tvém stínu stavěli jsme prvý prapor svůj, ve Tvůj svatostánek neseme znova jej — je čistý — jen krví zbrocen bojovníkův a bojovníci byli synové Tvoji! Dále

Tě budeme rádi míti — pomáhej dále! Čech zůstane Tvým, Čech zůstane věčně, věčně Tvým. Poslední český rolník buď posledním Tvým citem. Poslední Čech zapěje za tisíce padlých: »Tisíckrát pozdravujeme Tebe.« Proto, Matko, svoje chraň, veď — a my své povinnosti chceme dostát! Amen.»

Po slavnostním kázání tom účastníci se rozcházel, aby po krátkém odpočinku a obědu dostavili se k nejdůležitějšímu a závěrečnému aktu slavností těch, k táboru lidu.

Manifestační tábor lidu „Na střelnici“.

Před 1. hodinou odpo. valily se již zástupy lidu, mužův i žen, jinochův i dívek selských se všech stran do městských sadů »Na střelnici« v Příbrami pod Sv. Horou; malebný byl pohled na tábořiště: kolem dokola tribuny řečnické i uvnitř téže stály massy lidu a nové zástupy pořád přicházely.

K polednímu počaly se stahovati na obloze mraky a hrozila bouře. Přišla.

Leč nebyla to bouře živelní, ale bouře mezi dvěma tábory, mezi tábořem Krista a anti-krista.

Krátce po poledni počali se v městských sadech »Na střelnici« tajně scházeti a ukrývati se v zákoutí sadů sociální demokraté, aby pak na klidně o svých zájmech jednající rolníky vy-
padli, což se také potom stalo.

O 1. hod. odp., kdy počet účastníků do-
stoupil výše nejméně **10. — 12.000** o s o b, za-

hájl předseda Sdružení, rolník Šafránek t á b o r lidu uvítáním přítomných. Vzpomenuv prvních počátků hnutí našeho, vyslovil naději, že dnešní manifestace bude jistě významnou pro nás a hnutí naše.

Rolník Adámek, přihlásiv se ke slovu, navrhuje předsednictvo: za předsedu dra. Josefa Myslivce, říšského poslance, za místopředsedy: rolníka a říšského poslance Prokopa a rolníka Adámka. Sotva že však návrh svůj dořekl, spustili přítomní tam sociální demokraté strašlivý ryk a křik. Shromáždili se po levé straně před tribunou a jsouce sraženi v šik, křičeli a způsobili povyk, chtějíce tábor lidu rozbít a rozpuštění jeho přivoditi. Ač jich bylo hrstka 200 až 300, mezi nimi řada židovských výrostkův a obchodních příručí z krámů židovských, přece co jim scházelo na množství, dokládali svojí drzostí a zpupností.

Bylo již ráno viděti, jak se židovská avantgarda horečně připravovala k násilnému přepadení katolických rolníků. Příbramští židé mohli si nohy uběhati, aby rozmnožili řady za hlt kořaly koupených štváčův a násilníků.

Snaha jejich však selhala.

Lze děkovati rozvaze a klidu katolických rolníků, že za své počínání nebyli na místě ztrestáni.

Přítomný vládní komisař ukázal se naprosto neschopným ve svém úředním výkonu; ze stranictví ho nechceme viniti, ač nám byl velice podezřelým, proč opovážil se nás již v sobotu nabádati, bychom o sociálních demokratech co nejméně mluvili. K domněnce o jeho stranictví a nadřování sociálním demokratům nutí nás jeho

vybízení, bychom k vůli utišení sociálních demokratů volili místopředsedou člověka z řad notorických štváčů sociálně demokratických.

Byv řádně poučen posl. dr. Myslivcem a p. V. Bol. Pavlíkem, redaktorem »Hlasu Lidu«, kam až sahá jeho úřední moc, upustil od vykonávání takových »úředních« výkonů, klidně a mlčky dívaje se na sociálně-demokratické úběsnění. Místo aby ve smyslu shromažďovacího zákona zjednal klid, nehnul ani prstem, podotýkáje jen, že »ví, co má dělati«. Teprve když bylo mu oznámeno našimi poslanci, že zavolán jest k vedení tábora sám okresní hejtman, který se také skutečně dostavil, a když již náš lid sám do nejvyšší míry roztrpčen, hlasitě a hlučně protestoval proti tomu, aby židovští socialisté jemu tábor lidu rozbíjeli a znemožňovali, a když bylo znáti, že trpělivost náš lid již opouští a zástupy chystaly se vrhnout na hlouček rušitelů a chtěly si učiniti pořádek samy, tu teprve povolal přítomný komisař c. k. četnictvo v sadech ukryté, které hlouček socialistů s nasazenými bodáky zatlačilo, načež ti se odebrali do města, cestou ještě různé vyhrůžky pronášejíce, a pak, teprve téměř o 2. hod. odp., mohlo jednání tábora započítí.

Že tábor rozbítí chtěli, prozradil jejich předák Brant, když prohlásil: »Soudruzi, vyzývám vás, abyste odešli. Předsednictva do svých rukou nedostaneme, je zde četnictvo a mohlo by dojít k věcem nemilým.«

Po uklidnění pokračováno v projednání programu.

Předseda tábora posl. dr. Myslivec udělil slovo selskému jinochu p. **Ant. Kaňour-**

kovi ze Strunkovic, který promluvil »O úkolech a organizaci venkovské mládeže« toto:

Velectěné shromáždění!

Jest mi uloženo, abych promluvil na tomto táboru lidu o úkolech omladiny Sdružení českých katolických zemědělců.

Drazí jinochové a spanilé dívky! Když uvažuji, co všechno s námi se děje, a zvláště to, co teď před námi se událo, zdá se mi, že vidím před sebou ty lanochy švédské, již pustošili naši vlast. Po celé zemi bylo jméno jejich známo! Hleděli to, co bylo cenné, uloupiti a tak také hledali obraz Matky Boží svatohorské. Právě tak dnes, drazí jinochové a dívky, jako ti zelení lanochi — i dnes není lépe — dnes ti zlodějové a lupiči kradou nám víru svatováclavskou, víru, která nás posiluje a je nám nade vše drahá. Proti tomu se musíme hájiti. Nejen schůzemi, nýbrž také tiskem.

Máte snad nějaké námitky, ale já vás prosím: Ujměte se toho sirotečka, toho katolického tisku. Vzpomínám právě na příběh, který se udál v jedné vesnici. Staříčkový velebný kněz odchází ze hřbitova a jde právě do kostela, necháváje u hrobu vdovu s několika sirotky, aby odnával dva snoubence, kteří ve svazek manželský vstoupiti mají. Útrpné sousedky však nemohou se odtrhnouti od osiřelé vdovy a jejich sirotkův, a tu jedna stařenka vezme jednoho sirotka, roztomilého chlapečka a nabízí novomanželům slovy: »Vezměte, ujměte se sirotečka!«

Tu pak i já k vám, jinoši a spanilé dívky, znova volám: Ujměte se toho sirotečka, katolického tisku, tak jak mladíci organizace sociálně-demo-

kratické ujímají se svého. Zde snad budete mít zase námitky, že dávám za příklad sociální demokraty. Ale pravdu musíme říci: ta jejich horlivost ve špatném je u nich hojnější. O katolický tisk se nám jedná, a ta horlivost se musí zachovati. Kristus Pán řekl, že ani číše vody, kterou žíznícímu podáme, nezůstane bez odměny; i já myslím, podáte-li pomocnou ruku našemu tisku, že daleko více získáte. Je to právě duše lidská, jež nesmí přijíti k záhubě a která má cenu větší než všechno na světě.

Pohanský mudřec jeden pravil: »Já vím, že nic nevím.« Ta slova, draží, platí i nám.

Člověk se musí stále učit. Chodili jsme do školy. Svazky však, které nás poutaly ke škole, jsou již přetrhány. Stojíte teď v životě jako stromek, který je přesazen do jiné půdy. Není-li dále pěstován, co z něho bude! K vašemu sebevzdělání nahrazuje vám proto školu katolický tisk. Katolíky jste, rozšiřujte také katolický tisk. Je to na prvním místě naší povinností, abychom svůj vlastní tisk na vlastní mohutné nohy postavili. Ať není jediné vísky v Čechách, kde by nebyl katolický časopis, ať reprezentuje se všude tak katolické čtení!

Posloucháte rádi missionáře, poslechněte i naše řečníky. Poslechněte je, pohovořte si o tom. A zvláště znova upozorňuji na organizaci katolické mládeže! Nechť do ní hojně omladina naše vstupuje.

Matky křesťanské, pamatujte, aby tam, kam děti vaše denně patří, aby tam nebyli lidé zkažení, špatní, kteří by je připravili o to první přikázání, ten jeden paragraf, na kterém vše ostatní stojí: V jednoho Boha budeš věřit. Jestli ten

jim nebude svatý, nebudou ani to čtvrté a páté přikázání mít v účtě.

Všecko to však musíte nejen cítiti, musíte to dokázati skutky. Abych se dlouho nešfíl slovy, pravím: Vzhůru, bratří, kříž nám září, nestydme se za něj; sv. Václav, zbožní Čechové kříž ten ctíli a v tom znamení vždycky zvítězili! Pryč s liknavostí, ve které je základ vlažnosti, pochybovačnosti, matka nejhoršího záští rodí se z ní!

Volám k vám se sv. Pavlem: »Nebudeš-li teplý ani studený, vyvrhnu tě z úst svých.«

Budme katolíky, dejme v rodině, ve společnosti všude znáti, že jimi jsme a že chceme skutky a životem to dokázati. Nezapomeňme na prohlášení katolického lidu českého roku 1903 v konviktském sále v Praze, že katolíci čeští se musí účastniti všech voleb katolíků do říšské rady a zemského sněmu a do obce i ve sborech hasičských. Všude, že budou chtít nabýti vlivu a postaviti se na svůj vlastní základ. Tak postavíme budoucí stánek svůj, na němž bude vláti prapor křesťanské demokracie. (Bouřlivý souhlas.)

Potleskem uvítání, pěkné pozdravy přednesli členové deputace moravské; nejprve selský jnoch p. **Ryšánek** z Kunovic: »Z Moravy, z moravského Slovácka, tam od Velehradu přijždíme a přinášíme vám jménem slováckého sdružení na Moravě pozdravy. Jsou vás zde tisícové a na Moravě též. Máme stejné cíle. Ve svornosti jest síla a této svornosti volám: Zdař Bůh!«

Po něm přinesla pozdrav **Maruška Kaděrová**, selská děva z Kunovic:

»Přijždíme vám vyříditi pozdravy od matek a sester moravských. Jsem zde po prvé, ale od-

nášíme si tolik krásných upomínek, které nám tak brzy nevyjmí. Vaši poctivé práci ať žehná Bůh. (Bouřlivý potlesk.)

Pan **Havelka Čeněk**, horník z Příbrami, pronesl zdravici za katol. horníky: »Velevážené shromáždění Jménem místní organizace katolického lidu a hornictva zdejšího mám vám přinést pozdrav, avšak bohužel třídní boje, které jsme zde v děli, nedovolují mi promluvit tak jak bych měl, za všechno hornictvo, které by se cítilo býti příslušníkem národa českého. Já omlouvám ten přítomný výjev, jenž se zde udál, všechny ty moje spoludruhy, kteří jsou spojeni s námi tím, že jsme společně zeměměstnání při horním závodě v Příbrami; kteří bojují pro otázku politickou, jsou roztržštěni v různé odbory: politické, hospodářské a kulturní. Právě je to otázka kulturní, která nás dělí od našich spoludruhů, kteří se spojili pod praporem sociální demokracie. Z těchto důvodů, protože je to otázka kulturní, není možno, aby tyto obě strany dělníků při závodě meškajících mohly společně pracovat. Přece to dělnictvo, které dodnes není pod praporem sociální demokracie, které si zachovalo náboženství, které chová city vlastenecké, odsuzuje toto jednání a ménem jich volám k vám náš pozdrav: zdrať Bůh!« (Potlesk.)

K bodu »O úkolech ženy v organizaci« ujímá se na to slova sl. **Jakubcová Františka** z Prahy: Velectěné shromáždění! Jsou chvíle v životě lidském, na které dlouho vzpomínáme a jsem přesvědčena, že budete vzpomínati dlouho na tento okamžik. Není snad jednoho, kdo by nebyl v nejhlubším nitru dojat. Vzpomínám slov, která pronesl náš nejjasnější

mocnár 28. května 1908 k zástupcům armády, před 600 generáli: Armáda je skála, na které spočívá základ mého trůnu a mých národů. Velevážení! Odpusťte mně, když užiji týchž slov: Katoličtí rolníci, vy jste také takovou skalou v Čechách, skalou katolického lidu. Kdyby vás, rolníci, nebylo, pak strana katolického lidu nedodělala by se takových úspěchů, jako dnes se můžeme pochlubiti; proto gratuluji takovému generálu, který má takové vojsko, který může takto vítěziti, gratuluji k vojšti, které dovede se tak brániti, neleká se překážek, soudů, hromobití, ba i život obětuje, že ono je schopno všechno obětovati za své přesvědčení!

Tato slova mohu opakovati přítomným ženám a dívkám: I vy jste, ženy katolické, takovou skalou, nejen skalou strany katolického lidu, nýbrž i církve katolické. To dokázali sami nepřátelé, kteří v jednom listu ženském píší, že kdyby neměla církev žen, nestála by tak výbojně jako dnes. I nepřátelé uznávají, že ženy jsou oporou katolické církve, a tak bych vás prosila, mám sice mluvit o úkolu žen, ale protože je mi vyměřena krátká doba a nechci napovědět a nedateknouti, — dovolte mi, — abych se jen trochu o tom zmínila. My si přejeme, aby ženy katolické byly oporou katolického lidu. Jestli budou ochabovat paže našich rolníků katol., pak prosím vás, podepřete to jejich rámě, aby neklesalo, aby jistě zvítězilo. Hnutí kat. žen, které dovede dnes udržeti týždenník, list to, který stoupá po stovkách, je silné. S tímto hnutím dnes počítati se musí. Chci o tom úplněji se zmíniti na sjezdě jiném, katolických žen, který bude svolán do Hradce Králové a možná že i do

Prahy. Máme o povolení organizace žen křesťanských stanov zadáno. Chceme totiž spojití všechny katolické ženy pod jeden prapor a tam teprve si úkoly náležitě rozdělíme. Velevážení! Co chceme? My chceme, aby náš český národ byl národem silným, bohatým, kulturním a věřícím. (Potlesk.) Tyto tužby nemůže žádná strana splnit, jedině katolická strana v Čechách je schopna podobnou stranu utvořit. Než prosím vás. Mám k vám učiniti dotaz! Doufám, že jste členkami katolického lidu; doufám že jste a když ne, že se připojíte a že budete tvořit armádu ve straně katolického lidu. Dnes je povinností každé katolické ženy, aby byla organizována. Nevzdalujte se této činnosti! — Jedině v kat. organizaci je možnost, kde se žena uplatní. Žena dnes práv politických nemá a proto stávejž se členkou politických organizací. Zde máme nejvyšší povinnost, abychom ta práva, která zde máme, ve svůj prospěch využily.

Žádná strana nemůže vychovatí takový národ jako chceme my. Chceme mítí národ bohatý, protože s národem žebráků nepočítá nikdo. A kulturní národ chceme! Vy jste to viděli na táborech lidu, že už je největší čas, abychom začali náš lid vzdělávat. Vzdělání bez náboženství není pravé vzdělání. To jen demoralisuje!

My také chceme národ vzdělaný, ale chceme také ženy vzdělané. Neboť nechceme, aby ženy české chodily se sklopenými hlavami, aby se bály promluvití na veřejnosti, my chceme, aby český lid viděl kat. ženu státi vždycky s hledím přímým, ženu, která je si vědoma svých práv a pomocné ruky podává, tam kde skutečně je toho ve prospěch národa potřeba.

Loňský rok byl rokem našeho probuzení, rok nejutěšenější naší práce. A letošní je rokem práce. Bůh nám požehná. Proto appellujeme také na naše zemědělce, aby pomáhali budovati naši organizaci, protože jiné strany mají ve svých středech ženy a ty tam přivedli mužové. To právo máme také my.

Chceme svobodný český lid. Chceme osvobození jeho z tyranie bezvěrců, ze vlády německého židovstva. Svědomí k nám tak mluví, jaké máme úkoly: proto každá žena musí jíti za hlasem svého svědomí a svého Boha, který nejlépe ukáže, jaký úkol máme!

V písmě sv. se vypravuje, že ženy kráčely za Ježíšem, ale dnes, jak je to jiné: dnes kráčí za Marxem, Masarykem a jak se všichni jmenují. Česká žena patří pod prapor Kristův. Proto hleďte, abyste ty zbloudilé ženy pod prapor Kristův přiváděli. Ony se chytají na ta krásná hesla, která bohužel jen porobu pro nás připravují; kéž by přišly k rozumu. Dnes mají v táborech svých hlavy mladé a nezkušené, až poznají praxi, pak všechna jejich krásná hesla padnou. Buďte ujištěni, že pak půjdou s námi. Nebojte se té práce, ta není tak hrozná, zajisté že naši snaze požehná Bůh.

Na tom sjezdě královéhradeckém budu tlumočiti pozdrav i od vás a řeknu, že české ženy katolické také na jihu Čech se probouzí a že všechny dohromady budeme tvořití jeden prapor a takový ohromný počet, že se ti nevěrci zachvějí! Dnes mají světlo v ústech. Až však založíme organizaci, pak rozleje se světlo svaté víry po Čechách. Proto na vás jest, jestli Čechy mají býti červené nebo zelené nebo katolické.

Ať jsou katolické! Ať, není ani jeden, který by odepřel pomocné ruky, který by nepracoval po boku svých druhů pod praporem Kristovým, aby Čechy naše byly katolické, zbaveny od živlů různých, kteří jen dobře žijí a dobře se mají, kteří jen jsou rádi, když mohou lid náš český rozvášnit. Naším úkolem není štvát. Když je někdo jiného přesvědčen, měj si ho. My však si ho nedáme brát. Konče, volám:

Ať to v Čechách jak chce chodí, náš český národ katolické církvi se neodrodí! (Hlučný souhlas.)

Spontánním potleskem přivítán miláček moravského rolnictva p. Jos. Šamalík, rolník a zemský poslanec z Ostrova, povstává, aby pronesl svoji řeč »O hospodářském významu a hnutí katol. rolnictva českého« těmito slovy (mezitím padal již hustý déšť):

Milí bratři Čechové!

Přicházím zase na zbytky. Mám obyčejně vždycky to štěstí, když přijdu do Čech se podívat, že vždy dostane se mi těch zbytků a letos k tomu ještě dokonce uplakaných zbytků, zmočklých. Mám skutečně strach, že i ty malé zbytky, které zde vysypu, nebudou stát za nic. Proto vás prosím už předem, abyste mě laskavě prominuli i kdyby se vám to třeba nelíbilo.

Já jsem se na nic nepřipravoval. Nic jsem se také nenaučil a myslil jsem si, že tak jako tak za ty 4 roky něco z vlastních selských zkušeností přece budu moci povědět. A to bude nejlépe. Těchto nám rolníkům v dnešní těžké době jest potřebí. Žádných učených přednášek a frásí! Nám je dnes potřebí, máme-li se poznat,

pověděti si všechno, jak vlastně jest. Jak vlastně sami to cítíme a umíme.

Milí přátelé! Dva mocné dojmy derou se mi v mysl, když ujmám se slova v našich přímo hanebných přesmutných poměrech.

Jednak vzpomínka na veledůležitý rok 1848 a druhým dojmem působí na mě vzpomínka na rok 1904.

Tyto dva roky mají pro nás rolníky vůbec a zvláště u vás v Čechách zvlášť velikou důležitost; a měly by také býti zapsány zlatým písmem ve vašich selských českých dějinách. V r. 1848 zrušena byla robota. Dána byla svoboda našemu lidu, zvláště lidu rolnickému. Dána svoboda tisku. My, kteří zakoušíme dnes slasti té nové roboty, kterou vylíčil jsem před 4 roky na památném sjezdu, dovedeme si utvořiti úsudek a pochopíme, s jakou radostí vítali otcové naši onu radostnou zprávu o zrušení roboty. Otcové naši jásali; naplňování byli nadějí a důvěrou v lepší život a časy. Slavný publicista český Karel Havlíček vítal jménem lidu našeho českého zrušení roboty, vítal je ve svém časopise »Česká Včela« následujícími slovy: »Aj ty starý, bílý, český lve, ty nyní hrdě povzneseš hřívu svou, a ty naše lípo slovanská, rozestři ramena svých kmenů po vlastech všech!«

Tak jásali otcové a předkové naši v 48. roce V témž roce, když jednalo se na moravském zemském sněmu o zrušení roboty, tu zástupové rolnického lidu moravského s jáсотem uvítali uskutečnění snů o zrušení roboty a jeden z nich nějaký Müller z Nových Hvězdic za nastalého jáсотu vystoupil a zvolal: »Bože můj, my jsme svobodní, na vždy svobodní!« Tak vítali, milení přátelé, naši otcové zrušení roboty.

A měli proč! Šedesát let tomu, co jest roboty zrušena a tato doba má hluboký význam. Zrušením roboty měl nastat u nás nový život. Nový život hospodářský, stavovský, kulturní, občanský. Dostalo se nám, a hlavně našemu stavu, svobody a volnosti, a my jsme v těch šedesáti letech využití mohli práva svá pro prospěch stavu našeho ve všech ohledech, které jsem naznačil: v hospodářském, kulturním a národním. Stali jsme se pány na své půdě, avšak, milí přátelé, to panství naše na té naší vlastní půdě netrvalo dlouho. Krátká doba poměrně během šedesáti let, a ta krátká doba poučila nás, přátelé, o našich chybách, o naší nečinnosti, o našem neporozumění nás samých pro sebe. Během krátké doby šedesáti let octli jsme se na starých místech, se kterých otcové naši v 48. roce utekli, a jsme jisti, že kdyby přišel nějaký muž rolník, vlastenec, a příspadně sám Havlíček kdyby z hrobu vstal, a mohlo se to stát, že by přišel mezi nás a posoudil ty poměry, ve kterých jsme, tu buďte jisti, že by důkladně nám vyčínil zde, že bychom se jeden vedle druhého červenali, a že by nám vmetl do očí smutnou pravdu: »Vy nerozumíte naší vymoženosti!« My v 48. roce a před tím pracovali jsme proto, abychom vydobyli pro svůj stav a národ svobodu a vy sami dobrovolně v té svobodě otročíte. My bojovali jsme za lepší vaše bytí, v kriminálech jsme byli, mučili nás v kládách, abychom dobyli svobody vaší, a vy — vy dáte se oslíňovat leskem frází různých, všelijakých slibů vašich úhlavních nepřátel a samochtě lezete jim do chomoutů, na sebe nepamatujete, lezete v jejich otroctví.

Kdyby takto k nám promluveno bylo, zajisté že by ani jediným slovem nebylo nám křivděno. Neboť, bohužel, to, co by nám vyčítali, bylo by smutnou pravdou. Náš národohospodářský význam jako stavu rolnického, zemědělského, přátelé, jest dnes takový, jaký by vlastně neměl býti. My jsme stavem velmi důležitým, slavným, čestným a nezbytným. Viděl jsem jednou obraz: na něm byl namalován král a měl pod sebou nápis, pod ním byl kněz, pod ním voják a na spodu rolník, sedlák, jak my říkáme; a každý z nich měl nápis pod sebou. Ten král jako by k celé společnosti mluvil: Já vás všecky řídím. Kněz pak: Já vás všecky učím. Voják: Já vás všecky bráním. A ten sedlák: Já vás všecky živím.

Přátelé! Tento obraz zajisté nejlépe dokazuje to, co jsem řekl před tím, než jsem mluvil o tom obraze, že jsme stavem velmi důležitým, a já dokládám k tomu: »My jsme sloupem celé společnosti, my jsme sloupem celé říše, celé země, všeho. My jsme sloupem i v národě našem i církve katolické.«

Někdo snad řekne: Podívejte se na toho Moraváka, jak se přišel k nám vychloubat o sel-ském stavu, jakoby jiného vůbec nebylo. Já na to: což není rolník sloupem společnosti?

Přátelé! Kdo pak dává chléb, kdo dává živobytí všemu lidu? Kdyby nebylo sedláka, nebude ani krále. Nebude-li sedlák mít chleba, nebude mít dosti ani král. Jsme živiteli. Jsou snad boháči, millionáři, mají zlato, ale zlato jisti nemohou, ale my máme chleba, který potřebují všichni! Jsme živiteli; nechci snad vyčítati, ale dokážu na příkladech, jakou máme důležitost.

My jsme také sloupem národa, a já vím,

že budu tak smělý, an také do mě vjelo té drzosti trochu, když jsem sám na těch, co nás provokovali, poznal, jak jsou drzí, že řeknu, kdyby nebylo sedláků, nebude ani národa, a řekne snad někdo: tak sedláci jsou národ? A já pravím: ano! A proč? Kdo pak udržuje národ? Jest to snad ta hrstka, malý pluk liberálních, pokrokářských a sociálních advokátů, kteří třeba mají čamary od ramene k rameni, bijí se do svých vlasteneckých prsou: my jsme vlastenci. Ale jsou: až do těch kapes, ale ta jejich láska dále nesahá.

Kdybychom chtěli tu lásku k lidu a vlasti posuzovat, případně zkoušet, tak jako ji zkoušeli na Havlíčkovi, a kdybychom řekli: »Což, páni vlastenci, kteří tak mluvíte, budete život svůj trávit v Brixenu?« Buďte jisti, že z těch, co nejvíce křičí, nezůstal by tam ani jeden!

Milí přátelé! Kdo udržuje lid? Je to náš selský stav. My, jsouce majiteli po otcích zděděné půdy, potom a krví předků našich svěcené, lnem láskou k ní, zúrodnujeme tuto vlast, my ji také bráníme a hájíme a nechceme, aby ni jediná píď dostala se do rukou cizáckých.

My, přátelé, hájíme i čest národa s toužou houževnatostí, s jakou i naši otcové. Kdo více miluje národ svůj, jestli ten prostý náš lid venkovský nebo celý pluk pokrokových, řvavých advokátů. Prohlížejte dějiny a v nich války vítězné, které národ náš prodělal, poznáte, že v těchto hloučcích českého vojska vítězného nestáli žádní řvaví vlastenci až po kapsy, ale venkovský, hlavně náš rolnický lid. Ten to byl, jenž zachránil čest národních praporů, naše národní zvyky, písně, náš venkov zachoval nám i naši sladkou mateřštinu.

V době, kdy byl zahájen vyhlazovací boj proti národu českému, a hlavně proti řeči české, tu, když v těch panských síních městských i veřejně se němčilo, tenkrát zachována byla mluva česká v doškových chýškách, ve venkovských školách a chrámech. Pak se nedivme, že náš básník český volá: »Chaloupky naše, buďte za to požeňnány!«

Přátelé! My jsme tedy sloupem národa a země české, kteří nemáme žádných sobeckých cílů při svém vlastenectví. My s důsledností, z přesvědčení hájíme, co máme ve svých rukou; tu svou půdu po otcích zděděnou.

Ale já pravím více: my jsme sloupem církve. A tu by mohl některý velebný pán říci: to by vyhovovalo hodně té drzosti, už taky i naši věc budou zahazovat, už i ve významu v církvi budou pasovat sedláky nad nás. Já však musím setrvat při tom a prohlašuji, že opravdu my rolníci čeští jsme oporou a sloupem církve svaté. Kdo to byl, kdo přijal z rukou našich svatých věrozvěstů první nauku svaté víry katolické? Kdo to byl, kdo na posvátném Velehradě se shromáždil, aby z úst Cyrilla a Methoděje přinesl učení katolické do svých domácností? Kdo to byl, který potom i v těch nejhroznějších dobách církev naši hájil a též dosud se vším úsilím hájí? To byl lid selský!

To jest povinností českého venkova, lidu rolnického, o kterém mluvil sv. Cyrill, když umřel, svému bratru Methodějovi: Bratře milý, neopouštěj milých Moravanů! Proč tak mluvil? Protože s láskou je přijali, protože i v Čechách přijata nauka svaté církve, kterou přinesli, že v tom lidu našem mají také oporu.

A zajisté, milí přátelé, je český rolník a náš venkovský lid oporou církve svaté. Já prohlašuji ještě více, kdyby nebylo nás rolníků posledně, když byly volby do říšského a zemského sněmu, že by v Čechách sotva došlo k založení strany katolického lidu českého. Oni jsou to, kteří vnesli to nadšení do všeho českého lidu i tehda, když už sami kněží pochybovali, že by se co v oboru katolickém dalo v Čechách dělat. Pamatuji to nadšení všech účastníků zde před 4 roky. Proto s takovým důrazem pravím, že i zde v Čechách je český lid selský oporou církve.

Jsmen-li sloupem tak důležitým, pak máme zajisté také požívat volnosti a máme také býti dle toho ve společnosti, v národě i v církvi ocenováni.

A jak to dopadá? Když jsme právě sem na váš tábor šli a z úst rozšklebených zněla nám hana, výkřiky surové, já hned si vzpomněl na Brno, kde my jsme měli totéž. Kdyby ještě nám byla dána brněnská policie, však by čeští sedláci uctili na svých zádech a hlavách kamení a hole, jako my u nás. Děkujte ochráncům práva a spravedlnosti a ochráncům svobody, kteří byli nuceni vás, vaši svobodu, čest, vaše právo hájiti před těmi, kteří mají plnou hubu rovnosti, volnosti, svobody a bratrství, jsou však největšími násilníky.

Přátelé! Co mám jiného říci, když vidím, že se nemůžeme jako svobodní občané a lidé, ne ani jako důležitý stav ve státě a společnosti veřejně sejít a promluvit o svých věcech, než že dnes v této společnosti lidské ve veřejnosti jsme považováni za otroky, za roby, že jsme považováni za vyvrhele. Přátelé! Tam až jsme to dotáhli, neza-

zlívejte mi, že takto mluvím. Věřte, že kdyby se mohlo z celých Čech tisíce žebráků nebo zlodějů sem sejít, nebo tisíce nejhoršího braku, pak by jistě ani jeden z těch červených nebyl býval šel rozbít jejich schůzi.

Jsmen živel důležitý! Živitelé všech, i těch, kteří přišli s těmi rudými karafiáty. (Výborně.) Jaké máme ocenění?

Kdyby mohli, uctili byste, jakého zasluhujeme nebo dostáváme od nich ocenění ve volnosti a bratrství. To jest odměnou za to, že tak mnohý a mnohý katolík právě je vyslal při říšských volbách minulých do říšské rady. My, přátelé, jest to smutné doznání, zde máte také jeden obrázek, my jsme to viděli v Brně 22. března, my jsme to uctili a mnohý dosud má památku na kabátě přischlé sliny kořalou páchnoucí.

Řeknete: to je jen u nás! Ale podívejte se do Štyrského Hradce. Ve Štyrském Hradci němečtí rolníci! Tam právě tak jako nám v Brně, vám zde, užívali proti nim násilí. Na vás přišli, protože nechtěli, abyste vůbec navštívili shromáždění na Sv. Hoře, jako psance chtěli vás vyhnat.

Peníze zanášeti do Brna, živobyťi vozit, kuřata, vejce, maso, mléko, to jest dobré, to nás znají, ale když máme přijít, abychom se sešli a poradili o svých právech, abychom se ozvali proti násilí proti nám páchanému ve věcech kulturních, tu nás tam vidět nechtěli a násilím chtěli nás vytlačiti, rozbít.

Němečtí sedláci právě tak! Přišli s dobrým úmyslem, jsouce pozváni na promoci syna selského, myslili si, když my jim na universitu platíme a když ty pány studenty vydržujeme na studiích, to snad jako poplatníci a otcové bu-

deme míti přístup, abychom byli svědky, když náš syn bude promován na doktora. A ejhle! Co by bylo bývalo dovoleno každému, to bylo zabráněno sedlákům! Sotva se objevili na ulici, již celé massy lidu jim nadávaly a plily na ně. Nehnuli se, neodporovali jako my v Brně, šli svou cestou a myslili si cosi, i když chopili se protivníci holf a začali bít.

Jenže ve Štyrském Hradci jinak než u nás v Brně. My jsme si myslili: když vy provádíte krvavé rvačky na různých místech, když vy jste bili do lidí a pak vylašovali, že my jsme krvavci, tož ukážeme, kdo tím rváčem jest. Klidně, mlčky nechali jsme se kopat, bít, nadávat, tlouci kamením a klacky. Ve Štyrském Hradci němečtí sedláci to nestrpěli. Prostě ukázali, že mají také sílu a že mají také odvahu, a naměřili těm útočníkům také tolik, že z toho povstal ve všech novinách i v říšské radě obrovský poprask. Nemáme rádi násilí, ale když takovým způsobem násilnickým nepřátelé jednají, není divu, že se bránili. Proti nám pokračují tak v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a jinde. Když přes náš klid až obdivuhodný stále budeme ohrožováni na své svobodě každému dnes svatě, když má i každý lump a zloděj právo dělati si co chce; i náš trpělivost také jednou přejde.

Přátelé! My jsme byli dosud pařezem, do kterého se se všech stran bilo kopało, ale pamatujte, že ten pařez má také sílu, jen zkuste do bukového pařezu seknouti, sekera kolikrát odletí, než se podaří dřvu udělat. Zaražte do něho klín, stane se, že může ten pařez vymrštít ho daleko od sebe.

I my jsme pařezem, do kterého se všech

stran bylo tepáno, ale pamatujte, že ten pařez má také svou sílu, a ti, kteří do něho vrtají, mohou se přesvědčiti někdy, že se stane, že ten pařez selský vymrští se a odhodí ty, kteří do něho kopají a bijí.

Přátelé! Jako že jsme velmi důležitým stavem a sloupem společnosti lidské, tak zajisté také zasluhujeme, abychom ocenění byli ve společnosti a aby se nám také dostalo jisté ochrany. Milí přátelé! Když se jedná o ochranu, zase musím smutně doznati: Jako toho ocenění se nám nedostalo, tak ani ochrany. Vezměte si, přátelé, zákonodárství naše, státní i zemské, prohlížejte je a studujte a hledejte, ve kterém požíváme jaké ochrany: honební zákon, silniční, branný atd., a seznáte, že ta ochrana naše divně vypadá.

Že na př. v tom honebním zákoně za 60 let po zrušení roboty přirknuta jest větší ochrana té dravé lesní zvěři, než nám rolníkům. A silniční: že my musíme na silnice platit, je stavěti, vydržovati, ale že nesmíme volně po nich ani jíti. Je celá řada ustanovení proti nám namířena, na př.:

Ocitnete se s dobyt看em za přikopem, hned pokuta; vyjedete ven a nemáte tabuli na voze, vyjedete v noci bez svítilny, nenecháte náhodou Anděla Strážce při potahu před hostincem, kam se občerstvíti zajdete, a hned pokuta. Takovou ochranu máme v silničním zákoně, která vlastně jest zaručena na silnicích těm, kteří na ně neplatí. Po silnici jedou kočáry, automobily: co tu nazmar přijde životův a majetku, a všechny jedou bez tabulek. My máme platit, my se máme dáti tam mrzačiti od automobilů. Tu platí zkrátka staré: Plat, mlč!

Když se již začne člověku zdvihati krev,

zvláště nám, těm mladším, když vidíme, jak to dopadá s námi, nechceme býti už dále tím pářezem, tu na nás poblížejí jako na rebely. Tu, přátelé, hned plno nepřátel, zakřikování, nenávisti a zlosti. Věřte mi, přátelé, šli na vás, aby vám rozbili tábor. Kdybyste sem snad přišli pouze na pout, vypili trochu piva, trochu jim dali utřítí, nikdo by si vás nevšímal. Když jste sem přišli jako rolníci s heslem: »My dále trpěti nebudeme«, přišli na ty rebely, aby nám to znemožnili, přišli to rozbítí. Přátelé, vím, kdybych s některým mluvčil, že řekne, že my jsme toho sami vinni. Vzpomínám si na onu bajku: Vlk a beránek, kteří chtěli uhasiti žízeň u téhož pramene. Vlk stál dole, beránek nahoře. Vlk dostal chuť na toho beránka. Rozzlobil se na něj: »Ty mně budeš kaliti tam nahoře vodu?« — a sežral ho. Já jsem si jist, že by nás ti červenáci sežrali jako ten vlk toho beránka. Proč? Řekli by: »Protože nám zde na Přebamsku kalíte vodu.«

Tak to s námi dopadá dnes. Když to všechno, co se proti nám v těch bojích děje, uvažujeme, tu musíme si říci upřímně: My jsme si toho všeho vlastně sami vinni. A proč? Protože až dosud všechno klidně jsme snášeli, všechno jsme si nechali líbiti, ke všemu jsme mlčeli, jeden o druhého jsme nestáli, naopak, kde se dalo, pomáhali jsme svým neúhlavnějším nepřátelům, a tak dožili jsme se toho, čemu se dnes díváme a co nám dnes mnohým je až k pláči! Z těchto smutných zkušeností nabudeme rozumu. Snad, když vidíme, jak to s námi dopadá, přestaneme býti tím pářezem, do kterého se dosud bilo, snad se pohrneme a odhodíme od sebe všechny nepřátele, kteří proti nám jsou.

V našich řadách rolnických proniká již zájem o hnutí naše, o práci pro zlepšení postavení a zájmů našich zemědělských.

V našich řadách rolnických počíná se již to hýbati, uvědomovati, nabývají už půdy názory, že tak jako dosud, dále to už jíti nesmí. Krásně to vylíčil náš selský písničkář Travěvec z Malkovic:

Jdeme brázdou zamračení,
slyšet v poli zpěv. Mrtvo: ale v krvi
burácí chvění, v čele mrak a hněv;
(a ptá se hned :) bratří moji, sneseme ty rány
když už padáme? Ó ne, jaké zapírání,
my se nedáme!

Přátelé! Nedáme se! A tu pod tím dojmem slov »nedáme se« přichází mi na mysl ten druhý dojem, o kterém jsem se zmínil na začátku řeči, vzpomínka na rok 1904. Tehda sešli jste se, abyste skutkem provedli to, co napsal ten selský písničkář: »Sneseme ty rány, když už padáme, ó ne, jaké zapírání, my se nedáme!«

Sešli jste se a utvořili jste společné sdružení, ve kterém po 4 léta pracujete, pomáháte si, bráníte se, bojujete za zlepšení poměrů a postavení svého u vás v Čechách. Přátelé, tento rok 1904 zapsán bude zlatým písmem v dějinách selských, a věřte, že kdo už dnes by nebyl rád, když viděl dopoledne ty tisíce a tisíce stejně smýšlejících z celých Čech, věřte, že čím více v dalších letech porosteme, že tím více budete rádi, že jste ten spolek založili.

My to dobře vystihujeme u nás na Moravě. Když jsme před sedmi lety založili spolek rolnický, podle kterého doslovně jste zřídili i spolek svůj, tu tehda myslili mnozí konservativní rolníci

u nás: Nač zakládati spolek, vždyt s námi tak zle není. Dnes po letech, po sedmiletých zápasech, které za práva svého stavu a také i za sv. církve jsme prodělali, jásáme nad tím, že tenkrát nedali jsme hlasu těm, kteří se ptali, proč zakládáme spolek.

Dnes jásáme, že naše armáda má už 15 000; to znamená moc a znamená při volbách i na jiných místech naději na čestné vítězství.

Vaše sdružení je mladší. Podnikli jste ohromné zápasy tytéž jako u nás, ba ještě větší, neboť zde u vás v Čechách všecko stálo proti vám.

Přátelé! Snad ještě před 4 roky nebylo tak jasného obrazu ani důvodů k založení katolického sdružení vašeho tak jako dnes. Nebylo také těch důkazův a zkušeností smutných jako dnes. Neoprávně církev, náboženství a tím také nepřátelé národa — neboť, kdo se zpronevěřil Bohu, ten také není pravým vlastencem — pracovali jako hadové úlisní, jako červi podvrtávali v nitrech, v srdcích lidu náboženské základy. Různými tajnými chodbičkami hledali přístup do srdcí lidu našeho, protože tajně šli, šli tiše proti nám a mnoho a mnoho jest těch, kteří se pod pozlátkem úlisných slov a pod záminkou různých výtek, snad oprávněných na chyby a chybičky kněží katolických, dali zlákat. Nyní však, když už tak na nás nemohou oni a my nechceme se zvíkat, tu už otevřeně sahají na to, oč dříve potají usilovali. Dříve šli skrytě, podřývali lásku k církvi a národu; dnes se karta obrátila.

Dnes už myslí, že jsou tak silní, že se nemusí schovávat. Proto vyšli veřejně ven. Důkazy máme jasné; kdepak bylo slyšeti před 4 roky osudná slova: »volná škola, volná myšlenka, vol-

nost manželství, ven s náboženstvím ze škol«; dnes vede se tento boj otevřeně. Hlavně rolníci prohlédli ty tajné plány před 4 lety. Já chci jen upozorniti, že čím oni otevřeněji proti nám postupují, že my musíme tím usilovněji se opřít. Neboť řekne mnohý: Ale, vždyt snad přece to tak není zlé, aby volnost školy se hlásala, aby náboženství bylo ze škol vyhnáno, abych to tedy dokázal, že dnes opravdu je doba vážná a že máte příčiny a důvody státi na stanovisku víry, uvedu několik dokladů. Mám zde různé časopisy: tím chci vlastně ukázati, že všechny strany bez rozdílu stojí proti nám, ve kterých stojí to, co proti nám zjevně řečníci těchto stran na různých místech mluví. Za to, když byly volby a jednalo se o vaše hlasy, přicházeli mezi vás sociální demokraté, agrárníci, národní socialisté a říkali: My jsme katolíci, my také věříme a chceme, by náboženství se vyučovalo, aby manželství nebylo rozlučitelné. My jsme možná lepší katolíci než vy. — Tak orgán sociální demokracie »Rovnost« veřejně v článku úvodním »Boj o školu« napsal: »Černá flanda se svým náboženstvím musí ze škol ven.« Pak se ptáte, zda je to boj proti víře a náboženství?

Jiný list, »Matice Svobody«: »My musíme energicky bojovati za volnou školu, zbavenou všeho náboženství, zbavenou vši náboženské výchovy.«

»Volná Myšlenka« napsala ve svém slavnostním čísle, které vydala za příčinou kongresu volných myslitelů: »Ani slovo Bůh, ani náboženská myšlenka nesmí míti místa ve škole.«

Abych dokázal to, co jsem řekl, že všecko spojeno je proti nám, tedy i agrárníci přinášejí

článek realistického poslance prof. Drtiny, který je zástupcem agrární strany na říšské radě ve školském odboru. Tento profesor Drtina napsal v tomto čísle: »Škola, jakožto zřízení lidské, musí býti zbavena vši povahy konfesionelní; my žádáme tedy za odstranění náboženství ze škol všech a o vyvarování se ve škole všeho, co souvisí přímo s náboženským názorem na svět i mimo vyučování ve škole.«

Zástupci agráriků vyhledávají výslovně to, co brněnská sociálně-demokratická »Rovnost«.

Mnohý řekne: Že Drtina to napsal a oni za to nemohou.

Ale já vám přečtu resoluci, navrženou na agrárním táboře v Hořicích, který byl konán 24. května. Na tom přijata byla veřejně tato resoluce: »Žádáme úplnou rozlukou církve od státu a odstranění kněží ze škol«, a toto usnesení navrženo bylo od Janáka, agrárního poslance.

Jiný doklad: orgán »Selské noviny«, který vydává člen výkonného výboru strany agrární pan Alf. Šťastný, nedávno veřejně v čísle z 1. února píše:

»Věda dnes učí, že žádná duše, co bytost samostatná, spasena býti mající, není.«

Nám konečně je lhostejno, jestli hlásají páni agrárikové »o sobě«, že »nemají duši«. (Hlas: snad mají bezovou.) Jen si myslíme, že pak přirovnávají se k čemusi, o čemž vzácní soudruzi jejich sociálně zpívají v písni »Buď práci čest:«

»Když podobal se zvířeti a bydlel v lesním doupěti.«

Hned na to »Rašple« v Brně, illustrovaný to sociálně-demokratický časopis, naznačil původ a vývoj sedláka obrázkem, na kterém namalován

byl panák s roztrhanou zadnicí, ze které prý se vyvinul agrárik.

Ještě jiné a jiné doklady máme zde po ruce.

»Matice Svobody« (soc. demokr.) napsala krátce: »Bůh je pouhá fikce, pouhá smyšlenka a jest v obraznosti nemocných bláznů. Ten kdo věří v Boha, je na mysli pomatený blázen.«

Já se vás ptám: to není boj proti náboženství a nemáme příčiny ještě větší sdružovat se ve svém katolickém spolku jako katolíci ve svém náboženství? Kdyby se takovým způsobem psalo o mluvilo o víře židovské, viděli byste, jaký hluk by byl po celém světě. Kdyby tak psali o Evangelicích, celé Německo by se vzbouřilo. U nás se smí beztrestně takovým způsobem napadat víra katolická, pravím beztrestně: my ještě máme na to mlčet.

Přátelé! Zajisté nevím, jak už bychom sami sebe zvátí musili. Máme vážné důvody a příčiny, abychom se sdružili jako katolíci. Tím nám nastává nejen to, co jsme si vytkli zde před 4 roky. Dosud mi tanou na mysli slova, která jsme zde řekli: nezakládejte sdružení snad proti jiné straně zemědělské, nejméně proti agrární. Dnes po nabytých zkušenostech při volbách musili bychom říci veřejně: my dnes musíme vzít ta slova zpět a sdružovat se proti agrárikům, protože oni zašli tak daleko, že zapomněli se jako sedláci a spojili se se svými největšími a nejúhlavnějšími nepřáteli.

Že u nich šla ta zášť proti víře katolické tak daleko, že z toho záští také obětovali zájmy národní, selské. Neboť kdo je větší nepřítel rolníka jako soc. demokracie. Já řeknu, že žádný. Mám důvod: budu citovat článek z listu země-

dělského přejetý 20. října z »Práva Lidu« do »Obrany Zemědělské« (listu, který vycházel před »Venkovem«):

Zemědělský malý lid klně hrabivosti selské, on prý musí dělat to, co páni rolníci s velikými hlavami chfí. (Jako loňského roku říkali o nás, že jsme lichvařili s obilím a masem.)

Dále praví: sedlákovi se chce jíst a proto jeho podruh musí trpěti hlad.

Pak se nedivte, když tato štvavá sociální demokracie přijde na vás s klacky na Svatou Horu. Za osm let ti, kteří byli vydáni štvanicím soc. demokracie, podají si ruce s nimi a volfraději kandidáty jejich než katolických zemědělců. To bylo u nás na Moravě také. Řekněte mi! Jest možno potom, abychom my, kteří lneme ke své vřše a národu, abychom my šli spojení se stranou agrární, která zaprodává nás a přechází do tábora soc. demokracie? nemůžeme, nemůžeme! A také nepůjdeme s nimi, dokud oni zůstanou v objetí soc. demokracie. Každá schůze, která byla rozbita, byla překažena vždycky od sociál. demokratů spojených s agrárníky. Je to možno, abychom pak s nimi šli? Nikdy! a konečně, vždyť my s nimi jít nemusíme! Co pak je nás tak málo? Či už není znát, že máme sílu? Vždyť je ohromná, přesvědčili jste se dnes na sjezdě, že je nás slušný počet a jste to pouze zástupci stejně smýšlejících ve vašich krajích. Kolik tedy tisíců a tisíců po celých Čechách hlásí se k naší straně nehledě k mladistvým junákům, jichž mezi námi je hojně. Když jsem před 4 roky zde končil řeč, uvedl jsem vám příklad o 2 cestujících, kteří měli překročiti velkou řeku. Jeden si řekl: já si sednu a počkám

až voda odteče, pak snadno přebrodím. Druhý však řekl: Co já budu čekat, co se budu bát, já se vrhnu do vody a přeplavím to.

Přátelé! Ti, kteří před 4 roky neměli se k činnosti jako ten jeden cestující, možná že sedí tam dosud. My však následujme toho druhého a se statečností vrhneme se v boj za svá práva a náboženství. Privil jsem, že jsme sloupem církve, nuže, přátelé, dokažte i v budoucnosti, že jím skutečně budeme i nadále. Včera stěžoval si sloutný pan purkmistr příbramský, že vláda vídeňská nemá uznání s námi Čechy, že nemá porozumění pro naše snahy, to cítíte zvláště u vás v Čechách v poslední době; aféry se soudními výnosy, na poštách a jiné známé potvrzují, že se práva, která nám patří na základě zákonů světských i božských nám upírají.

Nám tyto poměry nemohou býti hostejné, nám rolníkům českým, držitelům půdy české. Když už jsme se hnuli, hněme se jako vlastenci a lidovci.

Pracujte a bojujte dále a nedejte na to, kdo se všechno proti vám spojuje. Buďte pamětlivi své organizace, pamatujte na Kubatu a Kozinu, kteří s nasazením svých životů pro svobodu a právo bojovali. Hnuli jste se jako rolníci, hýbejte se dál. Rok 1904 jest velepamátný a mezníkem vaší houževnaté práce. Ať znamená mezník v životě selského lidu jako rok 48., v němž byla zrušena roba a otcové vaši z jařma nevolnictví vybaveni. Rok 1904 buď počátkem bojů za práva a svobodu českého lidu katolického v Čechách a na Moravě. Pamatujme, že síla znamená moc a moc znamená vítězství. My to vítězství chceme, toužíme po něm, moc musíme znamenati, mu-

síme tedy tvořiti sílu. Začátek utvořen ve vašem sdružení. Nuže působte ať ve všech krajích, obcích, rodinách jsou členové vašeho sdružení, abyste tím způsobem nabyli obrovské síly, tím obrovskou moc a pak už vítězství samo sebou přijde a to vítězství vám přeji. Vítězství za vaše práva selská, katolická volám srdečně »Zdař Bůh!« (Potlesk bouřlivý.)

Po řeči své stal se posl. Šamalík předmětem hlučných ovací přítomných tisíců lidu venkovského, který bouřlivě a radostně jej zdravil.

Místopředseda tábora rolník **Jos. Adámek** z Vojtěchova (v zastoupení předsedy) vyzývá shromáždění, by poděkovalo p řečníku za jeho velikou námahu slovy: »Zaplať vám Bůh!« což se také stalo a třikráte j mu provoláno »Sláva«.

Srdečnými ovacemi uvítán ujal se slova druhý slavnostní řečník, buditel a zastánce lidu katolického pan **JUDr. Josef Myslivec**, říšský poslanec z Prahy: Velevážené shromáždění! Měl sice promluvíti k dnešnímu programu můj bratr, protože však se nedostavil, musím já za něho těch několik slov promluvíti: Krátce, protože nejsem naprosto připraven na nějakou slavnostní táborovou řeč, krátce jen chci se dotknouti našich poměrů v životě veřejném.

Veletčení! V Berouně ohlásila celá řada oficiálních demokratů, že vystupuje z církve a když se jich pan okresní hejtman ptal, proč vystupují z církve, řekli: protože klerikálové na říšské radě zabraňují našim poslancům, aby tam působili ve prospěch stavu dělnického, proto my vystupujeme z církve! — Já to odbudu krátce a řeknu: To je právě tak pravda, že my překá-

žíme sociální demokracii na říšské radě jako je pravda, že my jsme jim překázeli, aby mohli nám tento tábor rozbiti. Kdykoli některá strana chce něco podniknouti, ať je to ve prospěch toho nebo onoho stavu, jsou to vždycky soc. demokrati, kteří těmto stavovským skupinám to zabrání, právě tak jako oni chtěli dnes nám zabrániti konání tohoto tábora. Zajisté že měli pro rozbití tohoto tábora svůj důvod t. j. přímo: oni nechtěli slyšet pravdu! Oni se jí bojí jako čert kříže. Protože věděli, že zde bude mluvíti poslanec, že by se také mohli leccos dovědět o činnosti svých poslanců soc. semokratických, proto aby to nemusili slyšet, dostali komando, že ho musí rozbiti. My musíme tento tábor považovat za vzor táborů.

Už jsem si skutečně myslil, že není možno v Čechách nebo vůbec v Rakousku, aby jiná politická strana, zvláště my jak nám říkají: klerikálové, aby se mohla účastniti těch práv, která máme v zákoně zaručena. Státní základní zákony nám zaručují, že můžeme konat schůze, tábory, máme na to shromažďovací a spolkové zákony, nyní zvláště zákon na ochranu práva shromažďovacího, ale ten jakoby pro soc. demokraty neplatil vůči katol. zemědělcům resp vůči příslušníkům katol. stran. Nebudu líčiti kolik našich lidí bylo honěno k soudu pro t. zv. rozbití schůzí! Já vždycky kdykoliv jsem hájil tyto lidi, předsevzal jsem si, že kdykoli se mně stane, že na straně nepřátelské vyskytne se to, co se na katolických přísně trestá, že budu téhož zákona užívat proti svým odpůrcům a že si nedáme my katolici nikdy od odpůrců rozbití schůze způsobem takovým, jak dnes se zamýšlelo. Je nás zde do

tisíců a vizte hoštky, 200 jich bylo a odvážili by se rozbít tento tábor. Tak s námi jednali na Košumberku a na velikonoční pondělí v Písku. My ukážeme, že jsme stejně právní občané tohoto soustátí a my si dovedeme po případě v parlamentě na pana ministra vnitra dupnout. Nedá-li nám za právo, že my jsme stejnoprávní občané jako ostatní, pak to co řekl Dr. Horský ministru Marchetovi, řekneme my také své »ceterum autem censeo«, že nezbývá nic, než aby pan ministr šel. My se na to podíváme, zdali se 92 procent rakouského obyvatelstva, které tvoří katolíci, zdali nechají s sebou takovým způsobem mimozákonným jednati, zdali nechají s sebou nakládati podle nějakého zákona nebo paragrafu, kterého zde není. Povím několik krátkých slov o politické situaci.

Když jsem loňského roku kandidoval ve svých okresech, vzal jsem si na program cíle: národní, hospodářské a kulturní. Když jsme přišli na říšskou radu, viděli jsme, že český lid je roztržštěn na celou řadu politických stran a že by nemohl býti ve svých právech dostatečně obhájen, kdyby poslanci, jeho zástupci, v jednotlivých těchto politických stranách vystupovali také tak roztržštěně jako český národ ve vlasti své roztržštěn jest. Viděli jsme před sebou stranu staročeskou, mladočeskou, agrární, soc. demokratickou, státoprávní, realistickou, národních sociálů, radikálně-pokrokovou a konečně i my jako desátá strana politická. Kdyby poslanci všech těchto stran (vždyť realistická s rana má svůj klub o dvou členech: Massaryka a Drtinu, jeden totiž je předseda a druhý místopředseda,

zapisovatele ještě nemají) tak roztržštěně měli vystupovat, to jsme sami řekli, že by vláda vídeňská (která nás nikdy příliš vážně nebrala), nedělala teprve nic! Právě tak, jako když postupuje vojsko proti nepříteli a podaří se mu ho rozštěpiti na několik front, my jsme byli také tak. Vláda vídeňská by si vzala napřed tu stranu, potom tu a tak všechny. Proto jsme si loňského roku v červnu řekli: taktó roztržštění postupovat nebudeme, nýbrž utvoříme svaz poslanců státoprávních ze zemí koruny svatováclavské a také pátého června loňského roku sešli jsme se v Měšťanské besedě v Praze a tam jsme položili základ t. zv. českému svazu, který měl na říšské radě společně postupovat. Také tam, bohudíky, bylo 83 poslanců, kteří přislíbili, že na říšské radě budou vystupovat proti vládě v jednom, svorném, nerozborném šiku za práva národní a a jazyková. Ale utvoření českého svazu bylo nanejvýš nutné, protože se chystal na český národ, řeknu to přímo, pogrom soudci německými. My jsme se za krátkou dobu přesvědčili co se s námi zamýšlelo a co také skutečně se ukázalo hned, když český svaz se rozbil. My jsme vstoupili do tohoto českého svazu, abychom hájili práva jazyková. Podobá se v přítomnosti skutečně tomu, že máme se zřící svého jazyka, že máme se vzdát svých práv národních. Známó jest vám, velectění, co se stalo v listopadu loňského roku v Chebu. Český soudce Dr. Freyer zamítl žalobu česky psanou, že prý český jazyk není v Chebu jazykem obvyklým u soudu. Takovým způsobem začali i jiní soudcové, na říšské radě povstala panika a my na ministry jsme doléhali a ukládali na srdce, aby takovým způsobem nepřipra-

vovali opozici pro jednání v rozpočtu, které mělo na začátek tohoto roku započítí.

Velectění! O českém svazu jsem se již zmínil za účelem hájení práv jazykových. Bylo toho svazu zapotřebí, protože práva jazyková byla ohrožena. Do tohoto českého svazu nevstoupili sociální demokraté. Čes. svaz skládal se pouze z poslanců t. zv. státoprávních. Vstoupili tam: nár. sociálové, Mladočeši, Staročeši, my a agrárníci. Hned v první době našeho působení na říšské radě sociální demokraté nám vpadli vzad. Oni to patrně dnes nechtěli slyšet. A když jsme podali státoprávní ohrazení, oni takových ohrazení nepodali. Proč? Protože r. 1898 prohlásili o čes. státním právu, že nemá ceny ani jako fajfka tabáku.

My jsme žádali, aby byly čes. řeči stenografovány, které se přednášejí na říšské radě, soc. demokraté zase nám vpadli vzad a 22 dní k vůli tomuto požadavku jsme mlčeli, soc. demokraté se postavili jako stávkokazi. Oni podávali návrhy, když my jsme zápasili o svá práva jazyková.

Velectění přátelé! Chystá se jazykový zákon, podle něhož se má nám takřka vyřiznouti jazyk z úst, a možná dost, že české poselstvo na říšské radě při jednání na tomto zákoně utrpí porážku, protože je roztrženo; ten čes. svaz již není. Místo něho povstalo jiné sdružení, tak zvaný národní klub: Staročeši, Mladoč, naši, agrárníci. Politickým vůdcem českým je dr. Kramář. Je také předsedou národního klubu a vidíte, co po 16 let mladočeská delegace tropila; v letech 90., když šli do Vídně, slibovali, že si tam dupnou, že si tam promluví s králem, až se budou okna vídeňského hradu otřásati. Bohužel tak málo si dupli, že když jsme tam my přišli, vypadalo to jako s vyhořelým do-

mem. Musíme vyhrabávat tam kousek cibly, tu kousek trávu a tak budovat jakous takous budovu. Proto neprávem včera onen pán vytýkal, aby také poslanci něco dělali. Říšská rada byla pro nás spáleništěm, na kterém jsme musili začít s vyhrabáváním těch zbytků, nemůže se tedy nikdo diviti, že my nemůžeme se pochlubiti tak dalekosáhlými zásluhami, poněvadž musíme za minulé hříchy společně nyní pokání činiti k vůli dřívější politice mladočeské. Možná tedy dost, že když my tam do národního klubu, kde je nás 66, přijdeme, je možno, že utrpíme v tom jazykovém zákoně porážku. Zejména má obsahovat prý zásadu jednojazyčnosti úřednictva, zásadu tlumočnicků u soudů a úřadů. Kdyby měl takový zákon býti na říšské radě odhlasován, kdybychom měli býti znásilněni ostatními poslanci, kdyby takový jazykový zákon měl býti inaugurován, pokládal bych to za svou povinnost, abych složil úřad poslanecký bez ohledu na jiné poslance. Žádný katolický poslanec nepřipustí, aby národ český byl olupován o svá práva jazyková. Zásada tlumočnicků znamená, že člověk český žijící v německém uzavřeném území, když bude žalobu podávat, nebo něco od úřadu chtít, musí buď německy mluvit nebo pomocí tlumočnicků u soudů mluvit a jednati.

Co to je? V r. 1627 v tak zv. obnoveném zřízení zemském, Ferdinandem II., císařem římským a králem českým, v tom obnoveném zřízení zemském byl postaven vedle českého jazyka jako druhý jazyk německý. To bylo, prosím, v XVII. století, v době pobělohorské, v době nejhoršího pronásledování. Němčina byla postavena vedle úřední češtiny. Co se tímto jazykovým

zákonem má stát? Pro jisté území tohoto království se český jazyk vůbec škrtá, a to, co nedovolil si ani Ferdinand II., panovník absolutistický, v době největší poroby našeho národa vložit do obnoveného zřízení zemského, to se má státi ve 20. století tomu nejkulturnějšímu a nejpoptatnějšímu národu v soustátí mocnářství habsburského. Cítíte tu urážku, která v tom zákoně jazykovém je obsažena, tuto ránu, která se má dostati českému lidu ve tvář a proto pochopujete, že opětně prohlašuji, že kdyby měl býti přijat většinou parlamentu tento zákon, pokládal bych za svou povinnost složití mandát poslanecký a se mnou ostatní katoličtí poslanci. Proč? Tento týden mluvil v poslanecké sněmovně veleduch prof. Krek, na otázku důležitosti jazyka poukazyval a ptal se, což ten jazyk jednotlivých národností není prostředkem, kterým matka učila dítě své modliti, což není to prostředek dorozumívací, kterým člověk čerpá od své matky první vědomosti? Což není to prvním základem moudrosti a vědomosti a proto prostředkem, kterým člověk začíná býti člověkem, kterým začíná se lišiti od zvířete? Proto je nám jazyk mateřský tak drahý a proto nemůže býti nahrazen jinou řečí dorozumívací, třeba němčinou.

Já jsem si vzal při kandidování také program hospodářský a nebudu se zmiňovat dlouho o tom, jen že mi starosta jisté obce na mém okrese — a agrárník — pravil, že krásně a správně vyložil jsem program hospodářský, tak právě jako ho má strana agrární. My tedy máme program hospodářský stejný, jako páni z agrární strany. Náš zemědělský lid hyne, nahlédněte do pozemkových knih na exekuce, které se odbyvají. 230, 240 až

280 selských usedlostí přichází v Čechách každý měsíc na buben. To je důkaz, že rolnictvo upadá, a proto, když jsme chtěli býti zástupci, musili jsme slíbiti, že ho budeme hájiti, a tomuto svému programu jsme také dostáli. Kdykoliv se jednalo, aby hájen byl zájem rolnický, stáli jsme vždycky na svém místě. Poukazují na návrh Udržalův v melioračním fondu, byli jsme to my, kteří jsme spravedkovali, že byl přijat. Agrární list psal, že jsme proti němu hlasovali. Takovým způsobem lhal agrární tisk ještě v jiných věcech. Při volbách zemských letošního roku napsal o nás, že můj bratr měl řeč pro kartely. Můj bratr však řekl o kartelářích v obsáhlé řeči proti nim, že jsou to lupiči 20. století a že by měli býti věšeni jako loupeživí rytíři ve středověku. Vyjmenoval dokonce karteláře.

Agrární tisk napsal, že je hájil. Krátce na to se stalo něco zvláštního. Ohromný, nádherný konal se ples rakouských průmyslníkův, z nichž většina je z táboru kartelářského. Tu jeden český člověk předtančil s jistou dámou, manželkou karteláře Waimanna. Byl to jeho Excellence pan ministr Prášek. To byl člověk, jehož tisk vytýkal nám, že jsme pro kartely. A tak bychom mohli o mnohých případech se ještě zmíniti, na to však nestačí času.

Řeknu zkrátka, že jsme vždycky stáli na ochranu zájmů zemědělských připraveni, kdykoli se jednalo o ně. Bohužel, že se nemohlo přijíti k těm velikým otázkám, které musí býti řešeny ve prospěch stavu zemědělského, protože jsme musili celou řadu vládních předloh vyříditi. Myslíte-li, že když jsme hlasovali o rakousko-uherské vyrovnání, dvakrát pro rozpočtové provisorium

a když zase svolili ke zvýšení kontingentu nováčků, že budeme pořád takto vládě sloužiti? My jsme si řekli: Tohle stojí v cestě. Aby se mohlo v parlamentě pracovat, musí se nejdříve, co je třeba, vyříditi, a pak chceme slyšet něco o hospodářských otázkách, že se budou řešiti veliké úkoly, které máme vůči stavu zemědělskému, živnostenskému.

Na prvním místě je to otázka starobního pojišťování. Zákon o tomto pojišťování už byl na říšskou radu k předložení téměř vypracován. Velečtění! Ale toto starobní pojišťování chtějí míti sociální demokraté jako nějakou svou zvláštní privilej a chtějí přijíti s tímto zákonem před dělnictvo a říci: koukejte, to my jsme vymohli tento zákon o starobním pojišťování, a rolnictvo o to může utřít hubu. Sociální demokraté prohlásili to už nesčíslněkrát, že rolnictvo a živnostnictvo do tohoto zákona pojato býti nesmí, a my zase, že takový zákon o star. poj., který by poskytoval výhody jen dělníkům, nepřijmeme. Bylo to loňského roku, kdy soc. demokracie ukázala, jak by se ráda chlubila cizím peřím. V červenci loňského roku vystoupil Lueger a učinil počátek k tomuto zákonu. Řekl. Napřesrok budeme slaviti 60leté jubileum panování Jeho Veličenstva, a tu nejlépe ho oslavíme, když vláda dá 100 millionů K pro všechny pracující stavy: rolnictvo, řemeslnictvo a dělnictvo. Soc. demokraté byli tenkrát venku. Začali mluvití mluvčí křesťansko-sociální strany, toho oni nemohli snést a proto šli ven. Když pak přišli dovnitř, viděli, že první základní kámen položil dr. Lueger, křesťanský sociál, zrovna před hubou. Co tedy řeknem tomu dělnictvu, mysli si. Druhý den na to řekl soc. dem. Šuhmajer: Já

navrhuji ne 100 ale 1000 millionů K. Já zde na tomto shromáždění prohlašuji, že starobní pojišťování, které by nezahrnovalo také rolnictvo, že takový zákon na říšské radě nikdy nepřijmeme. Nás ve volném agrárním sdružení je 284 a nadpoloviční většina je 259, takže máme většinu. Soc. demokraté se přesvědčí o síle a houževnatosti zastupců našeho rolnického lidu.

K jiným ještě úkolům musíme sáhnouti! K těm, jichž řešení jsme vám slíbili, aby byla zrušena hrozná břemena, která tíží náš malý zemědělský lid, zvláště domovní daň třídní a vyvazení pozemkového dluhu.

Tyto veliké úkoly musí rozřešiti lidový parlament, má-li býti lidový, a při řešení jich, jak jsem podotkl, máme většinu.

Draží přátelé! My jsme slíbili, že budeme v otázce kulturní hájiti své voliče. To znáte, že sociální demokracie, pokrokáři, liberálové všech odstínů a národností učinili si za úkol, aby ty zbytky křesťanství odstranili. My jsme nebyli dosud politickou stranou, máme však ještě práva v zákonech zaručena, my máme ještě právo, aby naše děti ve školách mohli se učiti náboženství křesťanskému, že manželství katolické je nerozlučitelné, že se nemůže oženiti žid s křesťankou, křesťan se židovkou. Tato práva naše mají býti nám vzata a dějí se o to pokusy. Nebudu líčiti boj v r. 1906 o manželství rozlučitelné, vedlo by to příliš daleko, kdybych rozbíral, proč musí zůstatí nerozlučitelné. Sociální demokraté, když před volbami jednalo se jim o kandidáty, říkali, že jsou dobří katolíci, a docela ukazoval jeden poslanec lidem leták, ve kterém sociálně-demo-

kratický kandidát sliboval, že se vynasnaží, aby nebylo zavedeno manželství rozlučitelné.

Teď tam podal na říšské radě žid Ofner návrh na rozloučení a podepsalo ho 27 sociálních demokratů.

Známo je vám také o událostech, které vyvolal židovský potomek prof. Wahrmund. Přednášel v různých schůzích a tam napadal naše náboženství katolické takovým způsobem, že když pak uveřejnil tuto přednášku tiskem, že vídeňský státní zástupce, pokřtěný žid, Rudolf Pollak shledal v tom urážku katolického náboženství a konfiskoval ji. Tato brožura zavdala příčinu k velikým bojům. V parlamentě i v životě veřejném staví se naproti sobě dnes dvě strany a jsou spory, má-li ten professor dále na universitě přednáseti. Stávkuje se na universitách, stávkují i čeští studenti, dělají židovským šmokům tu radost, že s nimi stojí za jedno, protože bylo zabráněno professorovi, aby tupil náboženství katolické.

Líčil vám pan předřečník, jak přišli rolníci štyrští na universitu, aby byli účastni promoce svého přítele i jak s nimi zacházeli. To jsou začátky onoho kulturního boje, o kterém jsme vždy mluvili. Nepřátelé stále zkoušejí, zdali už to půjde, zdali už ten katolický lid je pro tu porážku zralý, zdali už se může šlápnouti na jeho hlavu. Neřeknu nic více, než že zednářské lóže učinily pokus: O svátcích velikonočních odebral se žid Feilbogen se svou manželkou a švakrovou do Říma, vyžádal si svolení svatého Otce, aby mohl býti přítomen mši svaté svatého Otce, aby tam na potupu celého křesťanského světa ten žid přistoupil ke stolu Páně a švakrová toho žida hostii, jak ji měla v ústech, vyplila na zem a šlápla na

ni. (Slyšte!) To byl, prosím, profesor rakouského učiliště, které jest placeno penězi těch lidí, jejichž svaté city takovým způsobem pohanil a potupil. (Slyšte!) Tyto malé případy, ony se tak zdají malými, ale jsou ukázkou poměrů podivných.

Kluci, když jdou na zimu do školy a dělá se první led, prubují to nejdříve kamením. Když to zazvučí, pak tam lezou, když to toho prvního udrží, pak jdou ti ostatní. Právě tak jest to s touto otázkou. Katolický lid ten se podobá také hladině, pokryté ledem. Teď ti pokrokáři si myslili: Nyní se budeme na přesvědčení toho lidu klouzati. A tak přišel u nás prof. Masaryk a řekl: Pryč s náboženstvím ze škol! Co řekl katolický lid? Zůstal jako ta hladina, když na ni hodili kamením. Přišel druhý, Bartošek, založil »Volnou Myslenku«, časopis »Volnou Školu«. Přišli jiní a mezi nimi také agrárníci, a křičí s ostatními: Pryč s náboženstvím ze škol, pryč s katolíky!

Ten katolický lid pořád ještě mlčel. Ale loňského roku bylo slyšeti už ten led praskat a tu a tam ti kluci se probořili. Já myslím, že katolický lid na všech místech se probudí a že ukáže všem pokrokářům, že se na té hladině přesvědčení katolického lidu v ohledu náboženském dlouho voziti nebudou.

Velectění! Tlak budí protitlak! Když začali do nás kopati, my jsme chvilku nevěděli, co máme dělat, ale pak jsme řekli: Kamarádi, to si přece nenecháme líbiti a tak jako dnes, tak si to vypořádáme s těmi pány v ohledu jiném. My jsme se už začali srážeti, podává si ruce katolický rolník, který dosud nevěděl, co je býti samostatnou veličinou v politice, ten dnes stojí tak daleko, že může ukázati, že dostal třetí největší

počet hlasů při volbách do říšské rady. Před 4 roky bylo založeno na Svaté Hoře Sdružení katolických zemědělců. To, co se vykonalo v politickém životě u nás v Čechách v táboře katolickém, to se musí přičísti tomuto Sdružení, aspoň v největší míře.

Vzorem nám jsou jiné katolické země. My zde v Čechách pořád jsme sloužili stranám jiným.

V letech sedmdesátých, když Staročeši měli volby, tak se psalo na fary: Ten a ten kandidát tam přijde, prosím vás, pracujte pro něj. Přišli Mladočeši a mnohý farář a děkan pro ně také pracoval. Co jsme dostali od nich? Nové kopcance! Teď vyvstala strana agrární, my jsme byli s nimi spojeni, ale když jsme poznali, že páni agrárníci jsou stejně taková sebranka jako Mladočeši, že také nás chtějí kopati v ohledu náboženském a kulturním, řekli jsme si: Nyní, kamarádi, nebudeme vytahovati kaštiny z ohně za jiného. Postavíme svoji vlastní stranu, postavíme se na své vlastní nohy, jak to učinili katolíci v jiných zemích rakouských. Je to radost, když tam vidíme, že přes 97 poslanců křesťanských tu je dohromady. V Dolních Rakousích, v Horních, v Solnohradsku, v Tyrolích, všude samí katolíci. Na Moravě velická většina, na Krajinsku velická většina, v Korutanech mají své poslance, Poláci svých 16, jen my v Čechách jsme tak ubozí, že máme a musíme ještě říci: »Zaplat Pán Bůh za tu sedmičku!«

Velectěné shromáždění! U nás přisluhovali jsme jen stále ostatním všem stranám politickým. My si loňského roku řekli: to býti nesmí! Takové přisluhování už se nám znechutilo. Po prvé jsme vystoupili a výsledek byl velmi utěšený.

Nepřátelé se lekli! Jestli dříve nadávali, pak teprve teď. »Národní Listy« psaly o volbách do říšské rady, že je to nejmudnější zjev, že zvítězilo také 7 černých havranů. Oni nás už tam tolikrát potřebovali a my za ty nadávky přec jen jsme po křesťansku je odměnili.

Když Dr. Kramář vyvedl tu hloupost, že Fořta a Pacáka z ministerstva vyvedl a chtěl je tam zase míti a agrárníci řekli: my tam také musíme svého dostat, my řekli, že nechceme, ačkoli nám to nabízeli. My řekli: jen tam běžte, my vás budeme podporovati. Slíbili jsme poslanci Práškovi jako ministru krajanovi podporu, protože jsme stranou národní, která zastupuje celý národ. A tu potom často s námi sedávali Mladočeši, aby jim agrárníci nepřerostli přes hlavu. My jsme se nechali urážet od těch spojenců svých. Rozbílili nám schůze a tábory. Poslanec Rataj mi v Písku vyhrožoval fackami. Snad byl při tom jednání na velkonoční pondělí — tenkrát když tu kládu položili na koleje trati, aby zahubili odjíždějící.

Drazí přátelé! Toto postavení je nás nedůstojno! To je tím, že je nás málo a proto nemám jiného přání, které bych vám zde na tomto velikém táboru řekl, než to přání chovám, abyste se ještě více srazili dohromady, více organisovali, upevňovali, svůj tisk šířili víc než dosud. Velectěné přátelé! To slovo organisace je pěkná věc. Ale málo kdo jí rozumí. Podívejte se na sociální demokraty, z těch mějte naučení. Jeden vůdce jim dnes řekl: Pojdte! a oni šli! U nich je organisace vypěstována, vybudována, jen že bohužel pro zájmy nám protivné! Tito lidé jsou vzorem disciplíny a organisace! a proto si mu-

síme z nich vzít vzor. Mně řekl jeden sociální demokrat: Mně stojí ročně 27 K sociální demokracie. To jsou oběti, které přinášejí pro státní dělníci. Ale proto dnes sociální demokracie něco znamená. Nemyslete, jak se to říká, že je to nemyslný dav. Musíme mít na zřeteli jejich generály. Ti dnes rozhodují, řeknu to přímo, ti dnes rozhodují o osudu Rakouska. Kdykoli ministr prezident potřebuje většinu v parlamentě, a sociální demokraté by ji mohli porušit, zavolá si pana Adlera a ten přijde a řekne mu: tolik a tolik mužů musíte poslat z parlamentu ven! A už se to vyřídí. Oni mohli při hlasování o zvýšení kontingentu nováčků zmařit schválení, bylo jen ještě 3 třeba, ale oni odkomandovali jich tolik, kolik se potřebovalo! Tyto služby přichází však draho! Dnes se neopovází žádný místopředseda, úředník vystoupit ostře proti sociálním demokratům, protože mají hned hrůzu po ruce! Dnes se to ukázalo i zde. Pan komisař pravil mi, jestli budu mluvit proti nim, že půjde pryč, a . . . (Vyzývám vás pane řečníku, povstává komisař a zakřikuje ho, abyste moji osobu do své řeči nezatahoval.)

Dr. Myslivec: Tedy když mi pan komisař zakazuje říci pravdu, řeknu si ji v parlamentě a potom si ji budete všichni moci přečíst v novinách!! (Mezi zástupem povstává mocné vzrušení a výbuchy nevole vůči komisaři.) **Dr. Myslivec** pokračuje dále: My jsme se předsvědčili, že nemůžeme jít se soc. dem., protože oni jsou proti našim kulturním požadavkům. Jděte do tábora svého, do tábora katolického, řeknu hned: do tábora Kristova! Blíží se kulturní boj, ve kterém se bude rozhodovat, kdo

má být navrchu, Kristus či antikrist. A tu přirozeně se připravují dva šiky: Kristův a antikristův. To ukazuje každá schůze na té nejpolebnější Lhotě! Přijde soc. demokracie, jindy národní sociálové, pokrokaři, agrárníci a všichni jdou proti tomu našemu šiku: v Písku, Brandejse, Hořicích atd.

Všectěné shromáždění! Na konec tedy k vám pravím: jako drží se všichni proti nám, tak my také všichni dohromady jdeme pod prapor Kristův. Tento prapor budeme títmat, s ním půjdeme do boje kulturního, který se počíná, a vytrváme-li v boji, dá Bůh, že budeme moci jednou zvolati: „My jsme zvítězili!“ (Dlouhotrvající potlesk a hromový souhlas) Řeč jeho vyvolala ohromné nadšení v lidu.

K slovu se přihlásil ještě na konec p. posl. **Jos. Prokop**, rolník z Jasené: Vážení přátelé! Tak daleko jsme to v našem katol. Rakousku dopracovali, že my katolíci, kteří jsme byli vždy podporou trůnu a osvěty, už musíme konati své schůze pod ochranou četnických bodáků.

Přináším vám pozdrav od všech těch, které jste do parlamentu vyslali, aby tam za vás hájili vaše zájmy hospodářské a kulturní. Říkalo se vám na každé schůzi při volbách: nevolte je! Ti vás jen balamutí. To není možno, aby byla někdy nějaká rozluka církve od státu atd. Než, pánové, je dobře známo, že byli jsme tam teprve několik dní a již se tyto otázky přetřásaly. A já dávám vlastně vinu jen těm kulturním bojům v parlamentě, že my nemůžeme jinou práci pro lid tam konat. Jména lidového si ten náš parlament nezaslouží, je to naprosto ironií, jmenuje-li se lidový. Tak často se mluví na volebních schů-

zích, že není třeba katolické strany a věřte, že já bych byl první, který bych nešval (!) ten venkov mezi sebou, ale když ta strana, která si dělá právo, aby byla jediná zástupcem českého venkova, když ta se ukázala jaká je, že je vedena po cestách pokrokářů, realistů i sociálních demokratů, pak bylo plným právem naším, abychom vyslali lidi, kteří by pracovali v duchu našem. Že tak budou pracovat dál, to vám slibuji. (Souhlas.)

Kol 5. hod. odpolední, když pořad jednání vyčerpán, místopředseda tábora rolník **Adámek** děkuje všem účastníkům, hostům i řečníkům za jich námahu, obětavost i nadšení, děkuje zároveň slavnému městskému zastupitelstvu král. města Píbrami za laskavé propůjčení tak krásného místa, jakým jest »Střelnice«, a za provolání třikrát »Slávy« Jeho Veličenstvu císaři Františku Josefovi I. a Svatému Otci Piu X., což shromáždění s nadšením a jásotem opakuje, tento památný tábor lidu a sjezd katolického rolnictva českého — ukončuje, načež nepřehledné zástupy lidu za zpěvu národní hymny »Kde domov můj?« a jásavého nadšení, z účastníků téměř sálajícího, valí se do města, aby buď večerními vlaky, buď pěšky s procesními nastoupily cestu ku svým domovům. Průběhem tábora byly poslány holdovací pozdravné telegramy ze sjezdu Sv. Otci do Říma a Jeho Veličenstvu do Vídně.

* * *

Na sjezd dostavil se — bohužel pozdě, zmeškaný ranní vlak — slovinský poslanec říšský Gostinčar z Krajiny. Bylo již po sjezdě, když přijel do Píbrami.

Na valnou hromadu a na sjezd samotný došla pak veliká řada pozdravných a blahopřejných telegramů, které poslaly: Spolek českých akademiků v Brně, delegáti všech slovanských spolků katolických v Praze shromáždění, arcidiecésní komité v Praze, katolíci z Ronova, katol. národní Jednota v Nov. Bydžově, odbočka všeodborového sdružení křesťanského dělnictva v Plzni, Vojtěch Josef hr. Schönborn, říšský poslanec Stohandl z Haliče, poslanec Šabata z Vrbiče, farář Brož z Budčtic, družstvo vlastenecké v Praze, českomoravští terciáři v Něm. Bělé, polit. klub křesť.-sociální v Náchodě, organizace venkovské mládeže litomyšlské, družstvo »Vlast« v Praze a j. v.

K nové práci.

Je po sjezdu, vzpomínky však na něj hned tak nevymizí z paměti účastníků.

Po skvělé manifestaci této potřebí, abychom zase s tím větším úsilím a zápalem vrhli se znovu do těžkých prací a bojů, které všude nás očekávají. Na základě usnesení valné hromady »Na stělnici« v Příbrami 6. června t. r. přikročili jsme neprodleně k založení nového spolku, t. zv. »Hospodářské Sdružení čes. křesťanských zemědělců«. Založením tohoto nového spolku nastává nám zase nový kus perné práce, ale provést ji musíme, děj se co děj, neboť jest už svrchovaná doba, abychom vedle politické snahy i hospodářskou činnost svépomocnou vyvíjeli.

Žijeme ve znamení spolčování. Nelze se tomu ani divit, neboť jest to důsledek všeobecného poznání, že všecek pokrok v hmotném povznesení, vzdělání ducha a umravnění má podstatný svůj základ ve spojování se lidských sil.

Sdružujeme se za různými cíly. K vůli zábavě nebo poučení zakládáme spolky zábavní, divadelní, pěvecké, čtenářské besídky a j.; k obraně majetku bližního zakládáme spolky hasičské; abychom snaději a na levnější úrok mohli si opatřovati peníze, sdružujeme se na našich obcích ve spolky záložní a spořitelní; abychom svých práv národních, náboženských a stavovských, která nám byla neprávem vzata anebo která se nám

(také namnoze upírají, mohli s úspěchem dobývati, vstupujeme zase a seřaďujeme se v politickém našem spolku »Sdružení českých katol. zemědělců«.

A za jakým účelem a proč zakládáme nové »Hospodářské Sdružení čes. křesťanských zemědělců«?

Činíme tak zase z té příčiny, abychom konali v něm drobnou hospodářskou práci, kterou naše »Sdružení českých katol. zemědělců« jako spolek politický konati nemůže. Úkolem nového spolku speciálně bude: povznášeti široké vrstvy lidu venkovského pořádáním schůzí a přednášek oboru hospodářského, pořádáním sjezdův a hospodářských výstav, opatřováním a sprostředkováním pro své členy koupí hospodářských strojův a potřeb, sprostředkováním prodeje hospodářských a zemědělských výrobků svých členů, pečováním o zvelebení hospodářského zvířectva i drůbeže, znaleckým zkoušením hospodářských semen a hnojiv umělých, pojišťováním při pádu dobytka, pečováním o mravní i hmotné povznesení čeledi a j. v.

Budeme tedy míti spolky dva.

Ve »Sdružení čes. katol. zemědělců« budeme pěstovati politiku, připravovati se k volbám do všech korporací a sborů zákonodárných, kdežto v novém »Hospodářském Sdružení čes. křesťanských zemědělců«, kteréž bude zakládati v obcích skupiny a odbočky, rozvineme činnost svépomocnou, čistě hospodářskou. V něm budeme projednávat otázky čistě hospodářské, nákup a prodej hospodářských potřeb, strojů, zřizovati obecní pojišťovny proti pádu dobytka, mlékařská družstva, meliorace atd.

Nebude to tříštění a drobení naší činnosti nýbrž její doplnění.

Snaha politická s činností sociální, hospodářskou musí jít ruku v ruce. Jedno bez druhého absolutně nemůže obstát, zvláště si nelze představit dobře vyvinuté hnutí politické bez hnutí hospodářského anebo zase naopak!

Vezměme si příklad z českého dělnictva. Ono sdružuje se ve spolky dělnické t. zv. odborové, do nichž vkládá pravidelné týdenní příspěvky členské.

Žádá-li na továrníkovi zvýšení mzdy či zkrácení doby pracovní a nechce-li továrník kladeným požadavkům vyhovět, vyvolá dělnictvo stávkou. Stávkou domáhá se svých požadavků, aby však stávkovat mohlo a netrpělo nouzi, bere po dobu její trvání ze spolkové pokladny týdenní podporu na výživu. Takovým způsobem, vlastní silou pomáhá si samo. Ale stejně a s touže energií pracuje i na poli politickém, cestou zákonodárnou. Při každé příležitosti vystupuje na kolbiště volební a usiluje o to, aby do sborů zákonodárných vyslalo si muže svých zásad, kteří by se v nich požadavků dělnických domáhali.

Dvoji cestou kráčí, tedy všemi prostředky pracuje ale vždy za jedním a týmž cílem: pro dobro své vlastní.

Nejinak se musíme zaříditi v naši další činnosti i my.

Založiti ruce, nařikati a při tom všechno možné i nemožné jen a jen očekávati od vlády, jest a bude vždy bláhovým jednáním!

Jednáním takovým podobali bychom se rolníku, který poze mek svůj nevzdělává a jen Pána Boha prosí, aby mu tam dal hojně úrody.

Od státu musíme ovšem pro stav rolnický mnoho žádati a to rázně a bez smlouvání. On musí rolnictvu na daních ulehčiti, soutěž cizích států cly na dobytek, obilí omeziti, vojenská břemena zmenšiti a jiné věci, jež sebevydatnější svépomoci nikdy docíliti nelze. Avšak pouhá politika rolníkovi zúplna nepomůže. Hlavní práci k záchraně svého stavu musí rolník konati sám. Stát musí, jak to nedávno napsal »Selský List«, dáti příprež, ale sedlák musí zapřáhnouti. Stát může tu pomoci, jeho povinností jest nás chrániti, nikdy však nemůže stát za jiného pracovati.

To je cesta, která nás povede ku předu.

Budeme-li v obojím směru pracovati, dá Bůh, že makavé výsledky námahy brzo ucítíme. Všude kousek úspěchu, všude něco, dohromady dá mnoho!

Veliké balvany ovšem ani potom nebudeme lámati. Takové lámou jen hubou socialističtí a a agrární agitátoři a časopisy. Musíme jít do školy k včelkám a všechno se učiti v malém, kus ke kusu skládati. Bez práce není odměny.

Nuže směr další organizační činnosti sjezdem svatohorským nám přesně vyměřen, nyní nám nastává doba nové práce a doba činů. Pouhé povzbuzující schůze bez práce další, práce pozitivní, nám nepomohou. Ukázati musíme, že nedovedeme jen kritisovati nýbrž, že dovedeme i stavěti. —

Nuže k nové práci v každé osadě! Nelekejme se obětí. Naši předkové životy nasadili, krev prolévali, jenom aby nám vydobyli samostatnost na selských lánech!

Nezadejme jejich památce. Krev prolévati dnes nemusíme a proto s tím větší radostí a

úsilím pracujme a plňme ty úkoly, jež na nás přítomná doba žádá.

Snad se i my nedočkáme té doby, v níž naše vlast a náš stav dosáhne žádoucího pokoje a štěstí, ale pracujme aspoň pro naše dítky, které by bez našeho konečného vítězství do ráje českého nevěšly.

Staletí plných pronásledování prošlo než proniklo křesťanství, uvolnění nevolníků a otroků vyžadovalo staletí největšího utrpení, staletí musila řada národů bojovati než dosáhla uznání své národnosti — doufejme, že i náš stav a milená vlast dočká se lepších dob. Obrat ten musí přijíti co nejdříve. Státí se již něco musí, jinak by náš celý národ byl dohnán přímo v zoufalství . . . Spravedlivý Bůh ještě vládne, On najde včas naše utiskovatele!

Všeho do času, Bůh na věky!

* * *

Nové »Hospodářské Sdružení čes. křesťanských zemědělců« bude zakládati v obcích, kde se přihlásí k němu aspoň 5 členů, skupiny a kde nejméně 15 členů, odbočky. Všechny dotazy zodpoví a bližší sdělení ochotně každému podá: Sekretariát Sdružení čes. katol. zemědělců, Praha-II, Opatovická ul. č. 4. Kéz vzrostou v celých Čechách jeho odbočky a skupiny po sjezdu našem tak jako houby po dešti!

—zl.

Právě vyšly brožurky:

Sternberg - Bergman.

I. **Řeč posl. hraběte Sternberga na říšské radě, konaná 4. dubna 1908,** obsahující přibližně 200 stránek a 100 odhalení.

II. **Výtah z řeči posl. Bergmana, jež byla příčinou souboje obou poslanců.** Brožurka obsahuje 32 stran a stojí **10 hal., poštou 15 hal.**

Při zásilkách od 10 kusů výše poštovné se nečítá.

Právě vyšla brožurka:

Diety snadno a rychle brát,

vyličující na téměř 80 stranách činnost agrárních předáků a vůdců v zemědělské radě, Ústřední jednotě česk. hosp. společenstev, na sněmu a j. Hodí se zejména k rozšíření po volbách. **Cena 20 hal., poštou 25 hal.,** při větších objednávkách slevy. Zasilá se jen za hotové, třeba i v poštovních známkách. Objednávky přijímá a vyřizuje Sekretariát Sdružení českých katolických zemědělců pro král. České, v Praze-II, Opatovická ulice č. 4.

Mediface. Zveme Vás ku odebrání listu **MEDI-**
TACE. Čtvrtletník pro literaturu, umění
a filozofii. Za spolupracovníctví přibližně 200 spisovatelů a umělců řídí: Vilém Bitnar, Dr. Josef Kratochvíl, Dr. Frant. Hrachovský a Emil Pacovský. Předpláné na čtyry svazky K 10.—. Jednotlivé svazky lze obdržeti po K 3.—. Každý svazek obsahuje 8 archů tisku, několik reprodukcí v přílohách a vložky. Příhlášky přijímá administrace »Nového Věku« v Praze VIII. 444.